

HÖGSKOLAN
DALARNA

Kvalitetsarbete

Självvärdering

Juni 2009

Självvärdering av kvalitetsarbetet vid Högskolan Dalarna

Innehållsförteckning

Självvärdering av kvalitetsarbetet 2009 vid Högskolan Dalarna	3
Inledning	3
Systematiskt kvalitetsarbete	3
Regelbundet återkommande granskning och revideringar av utbildningar	9
Bedömning och examination av studerande	12
Personalens kompetens och möjligheter till kompetensutveckling	14
Lärandemiljö, resurser och stöd till de studerande	15
Systematisk insamling av information om utbildningarnas kvalitet	18
Information till allmänheten	19
Sammanfattning och kommentarer	20
Fördjupningsmiljö	
Självvärdering av kvalitetsarbetet på tandhygienistprogrammet	22
Självvärdering av kvalitetsarbetet i Akademin Industri och samhälle	24

Bilageförteckning

Bilaga 1 Organisationskiss Högskolan Dalarna	
Bilaga 2 <i>Dalauniversitet - Akademi och yrkesliv i partnerskap</i> . Vision, mål och strategier för Högskolan Dalarna, fastställd av högskolestyrelsen 2004-12-16.	
Bilaga 3 <i>Verksamhets- och ekonomistyrning vid Högskolan Dalarna</i> Fastställd i Högskolestyrelsen 2006-10-21.	
Bilaga 4 <i>Policy och strategi för systematiskt kvalitetsarbete vid Högskolan Dalarna</i> . Fastställd i Högskolestyrelsen 2006-12-14.	
Bilaga 5 <i>Handlingsplan för kvalitetsarbetet 2008 - 2010</i> (DUC 2007/553/10). Fastställd av rektor 2007-04-17.	
Bilaga 6 <i>Arbetsordning för Högskolan Dalarna</i> (DUC 2008/2092/10). Fastställd i Högskolestyrelsen 2008-10-30-Reviderad 2009-01-02.	
Bilaga 7 <i>Regler för uppföljning av kurser vid Högskolan Dalarna</i> . Fastställda av UFL 2008-10-15 resp. UFN 2008-10-16.	
Bilaga 8 <i>Anvisningar för program</i> . Fastställda av de centrala nämnderna 2008-04-03, reviderade 2008-11-20.	
Bilaga 9 <i>Riktlinjer för arbetet med kursplaner</i> . Fastställda av UFL 2008-10-15 resp. UFN 2008-10-16.	
Bilaga 10 <i>Anvisningar för inrättande av huvudområde vid Högskolan Dalarna</i> . Fastställda av de centrala nämnderna 2007-05-24.	
Bilaga 11 <i>Högskolan Dalarna - Lokala Examensbestämmelser</i> . Dnr DUC 2007/817/80	
Bilaga 12 <i>Studieadministrativa bestämmelser</i> fastställda av de centrala nämnderna 2007-05-24.	

Fördjupningsmiljö Tandhygienistprogrammet

Bilaga 13 Verksamhetsförslag klinisk utbildning (VFU) i tandhygienistprogrammet	
Bilaga 14 Utbildningsplan	

Fördjupningsmiljö Akademin Industri och samhälle

Bilaga 15 Organisationsförteckning	
Bilaga 16 Handlingsprogram och rutiner för kvalitetsarbetet	
Bilaga 17 Verksamhetsberättelser för 2008	
Bilaga 18 Verksamhetsplan för 2010 (utkast)	

Dnr: DUC 2008/1799/10

Självvärdering av kvalitetsarbetet 2009 vid Högskolan Dalarna

Inledning

Utbildningen vid Högskolan Dalarna ska utmärkas av hög kvalitet ifråga om yrkesrelevans och vetenskaplighet och ge studenterna en användbar utbildning som svarar mot förändringar och förväntningar i en alltmer globaliserad omvärld. Den som antas till utbildning vid Högskolan Dalarna ska kunna lita på att utbildningen håller vad den lovar, att den har hög relevans och att angivna mål är möjliga att uppnå. En student som godkänns i utbildningen vid Högskolan Dalarna ska vara förvissad om att han eller hon uppnått de mål som föreskrivs i kursplaner, utbildningsplaner och examensbeskrivningar. För att kunna ge denna trygghet behövs ett system av kvalitetsgranskning och kvalitetsutveckling.

Vad som utgör god kvalitet och hur den bör uppnås är säkert föremål för ständiga diskussioner i många organisationer, men i en högskola är många medarbetare tränade i att ifrågasätta alla definitioner och bearbeta svåra frågor, inte minst sådana som Vad är kunskap? eller Vad är ett ämne och hur skiljer det sig från ett huvudområde? Beroende på vilken roll man har i organisationen kan synen på kvalitet i det vardagliga arbetet variera; ledningens krav på kvalitet är inte alltid samma som lärarens eller studentens krav på kvalitet och är inte alltid samma som omvärldens. Oavsett denna mångfacetterade innebörd så ska Högskolan sträva efter hög kvalitet i all verksamhet - den ska granskas, utvecklas och kommuniceras. Högskolans kvalitetssystem tillsammans med den omorganisation av den akademiska verksamheten som genomfördes vid årsskiftet 2008/09 ska bidra till att göra detta möjligt.

Högskolan Dalarna har genomgått mycket snabba och omfattande förändringar de senaste åren. Efter ett decennium av snabb tillväxt kom några år då stora resultatunderskott har överskuggat alla utvecklingssträvanden. Under den tiden har dock en innovativ personal lyckats vända utvecklingen så att Högskolan idag kan med rätta stoltsera med att vara landets främsta leverantör av nätbaserad, kollaborativ utbildning i realtid – och med stor

sannolikhet en av de ledande i världen. Både 2008 och 2009 har Högskolan Dalarna vuxit snabbare än något annat lärosäte. Uppemot hälften av våra studenter läser idag via nätet och många säger sig ha fått en god utbildning med närmare kontakt med lärare och med andra studenter. Vi har på osannolikt kort tid byggt upp ett brett utbud och en djup kompetens i 12 främmande språk; vi har också med besked brutit en nedåtgående trend i rekrytering av teknikstudenter. Framgång föder framgång och det är nu ledningens avsikt att arbeta vidare med att utveckla det vi kallar *Nästa generations lärande* – för att fortsätta vara främst i pedagogisk utveckling både på campus och på nätet.

Tidigare granskningar av Högskolans kvalitetssystem har visat på brister i både den högskolegemensamma policyn och strategin för Högskolans utveckling samt i kvalitetssystemets bristande koppling till Högskolans verksamhetsstyrning. Högskolan har sedan 2004 en tydlig vision och strategisk handlingsplan¹ för sin utveckling, både på lång och kort sikt. Under 2009 förnyas nu vision och strategi i en brett upplagd process. Under 2006 gick arbetet med att utveckla ett nytt kvalitetssystem in i ett intensivt skede i samband med anpassningen till bolognaprocessen och införandet av ENQA:s kvalitetssäkringssystem. Högskolestyrelsen beslutade om utformningen av Högskolans kvalitetssystem i december 2006.

Systematiskt kvalitetsarbete

Kvalitetsarbetets organisation

Verksamheten vid Högskolan Dalarna styrs av högskolestyrelsen och leds av rektor. Till sitt stöd har rektor en prorektor som tillsammans med chefen för utbildnings- och forskningskansliet, samverkansansvarig, förvaltningschefen, akademischeferna, bibliotekschefen, de centrala nämndernas ordförande och studentkårens ordförande utgör Högskolans ledning.

¹ Bilaga *Dalauniversitet - Akademi och yrkesliv i partnerskap*. Vision, mål och strategier för Högskolan Dalarna fastställd av högskolestyrelsen 2004-12-16.

Självvärdering av kvalitetsarbetet vid Högskolan Dalarna

En omorganisation av den akademiska verksamheten inom tre större områden har införts från och med 2009-01-01: *Akademien Hälsa och samhälle*, *Akademien Humaniora och medier* samt *Akademien Industri och samhälle*. Högskolans tidigare indelning i fem stora institutioner under ledning av en prefekt visade sig ohållbar, bl.a. på grund av den stora arbetsbelastningen för prefekten. I varje akademi finns tre till fem avdelningar, som utgörs av sammanslagning av ämnesgrupper. Respektive akademi leds av en akademichef samt respektive avdelning av en avdelningschef som kan avlasta akademichefen en del arbetsledande uppgifter till förmån för andra strategiska frågor.

Utbildnings- och forskningskansliet har under rektor ett övergripande ansvar för styrnings-, kvalitets- och utvecklingsprocesser och dessutom ett särskilt ansvar för programledningen inom lärarutbildningen. UFK utgör stabs- och serviceorgan till högskolestyrelsen, de centrala nämnderna samt till Högskolans ledning. UFK fungerar dessutom som beredningsorgan för de centrala nämnderna.

Förvaltningen leds av förvaltningschefen och utgörs av sex avdelningar med ansvar för högskolans centrala administration: Avdelning för studentservice, Ekonomiavdelning, Informationsavdelning, IT-avdelning, Lokal- och försörjningsavdelning, samt Personalavdelning. För varje avdelning finns chef med personal- och budgetansvar. En omorganisation gjordes hösten 2008 för att uppnå en tydligare ansvarsfördelning och struktur inom förvaltningen och mellan förvaltningens avdelningar; att samordna service och support till studenter och personal så att den blir tydligare och mer tillgänglig; att renodla processer så att de tydligare hänger ihop samt frigöra resurser för att därigenom få mer tid att arbeta med strategiska frågor. Den nya organisationen gäller från och med 2009-01-01.

Högskolans högsta kollegiala organ utgörs av de centrala nämnderna (CN): Utbildnings- och forskningsnämnden (UFN) samt det ”särskilda organet” Utbildnings- och forskningsnämnden för lärarutbildningsområdet (UFL). Dessa båda nämnder kan sägas motsvara fakultetsnämnder på lärosäten med vetenskapsområde. CN har det övergripande kvalitetsansvaret för utbildning och forskning och beslutar bl.a. om inrättande av huvudområde i examen; utbildningsplaner för program; ämnesföreträdare inom huvudområde; om styrdokument som reglerar det operativa arbetet med utvärdering

av kurser och program; om anvisningar och riktlinjer för arbetet med kursplaner och utbildningsplaner.

Inom varje akademi inom Högskolan Dalarna finns en akademinämnd, som är direkt underordnad de centrala nämnderna och som svarar för akademisk kvalitetssäkring inom akademien. Kvalitetsarbetet förutsätter systematisk uppföljning av utbildningar inom akademins ansvarsområde och att dessa uppföljningar dokumenteras och analyseras och utgör grund för ett kontinuerligt förbättringsarbete.

Lärarnas kompetens är en viktig resurs för att upprätthålla hög kvalitet i utbildningarna; granskning och bedömning av sökandes meriter är därför en viktig del av kvalitetsutvecklingen. Anställningsförlagsnämnden (AFN) gör en granskning av den pedagogiska skickligheten av varje sökande². I samtliga fall då bedömningsunderlaget är bräckligt vad gäller den pedagogiska skickligheten arrangeras pedagogiskt prov. AFN bereder ärenden om anställning och befordran av lärare i enlighet med Högskolans anställningsordning inom kategorierna professor och universitetslektor samt anställning som forskarassistent. Dessutom bereds antagning till oavlönad docent enligt särskilda riktlinjer fastställda av de centrala nämnderna. AFN utser för varje enskilt ärende de personer som är särskilt förtrodda med anställningens ämnesområde (sakkunniga), efter förslag från berörd ämnesföreträdare.

Forskningsetiska nämndens verksamhet har betydelse för kvaliteten i utbildningen genom att tillse att uppsats- och examensarbeten på grundnivå och avancerad nivå bedrivs under etiskt godtagbara former. Detta innebär att nämnden bland annat bedömer ansökningar om etiskt tillstånd för uppsatsarbeten som innefattar människor eller humanorgan.

Kvalitetssystem beskriver formerna för kvalitetsarbetet

Det ska finnas ett högskoleövergripande synsätt på kvalitetsarbete samtidigt som det ska finnas utrymme att tolka vad som är kvalitet inom den egna verksamheten. En kvalitetskultur kan inte kommanderas fram genom styrdokument utan måste få utvecklas successivt. Ett angeläget och övergripande

² Anställningsordningen för lärare vid Högskolan Dalarna. Dnr DUC 2005/169/10

Självvärdering av kvalitetsarbetet vid Högskolan Dalarna

de mål är dock att all verksamhet präglas av en kvalitetsmedvetenhet och på så vis ger upphov till en kvalitetsmedveten kultur.

Kvalitetsarbetet vid Högskolan Dalarna syftar till att all verksamhet ska präglas av ett kvalitetsmedvetet arbetssätt, dvs. att allas insatser ska göras med så hög kvalitet som möjligt; från styrelse och rektor till varje student och medarbetare inom alla enheter. För kunna utveckla kvaliteten måste man känna till hur verksamheten fungerar. Genom uppföljning, dokumentation och analys av det vi gör får man en god bild av hur arbetet fungerar. Detta innebär bl.a. utvärdering och uppföljning av kurser och program; ämnen och ämnesmiljöer; administrativa och tekniska stödfunktioner. Det är viktigt att kvalitetsarbetets resultat dokumenteras så att det kan spridas i organisationen och därigenom öka medvetenheten om pågående kvalitetsarbete, men också bidra till skapande av ett kollektivt minne för framtida åtgärder. Implementeringen av kvalitetssystemet är ett arbete som fortfarande pågår. Vi kan konstatera att arbetet ännu inte har nått ut i alla delar av organisationen.

Högskolans kvalitetssystem består huvudsakligen av två nära förbundna delar: Högskolans modell för *verksamhets- och ekonomistyrning*³ samt Högskolans *kollegiala kvalitetsssäkring*. Uppföljningen av kvalitetsarbetet och dess resultat måste ske med regelbundenhet så att man får tidiga signaler om eventuella brister i kvaliteten. Högskolans kvalitetssystem ska se till att arbetet med kvalitetsutveckling och kvalitetsssäkring sker systematiskt och att kvalitetsarbetet och dess resultat tydliggörs, både i kärnverksamheten och inom stödfunktioner.

Mål och resultat styr Högskolan

All verksamhet i Högskolan ska styras via uppsatta mål och resultat som ska redovisas. Regeringen lämnar ett årligt uppdrag till högskolorna via *Regleringsbrevet*. Därutöver har lärosätet satt upp egna mål, både högskolegemensamma mål och mål för olika organisatoriska enheter. För att uppnå en effektiv målstyrning och hög kvalitet har verksamhet och ekonomi knutits samman i alla delar av planerings- och uppföljningsprocesserna i Högskolans modell för verksamhets- och ekonomistyrning. Modellen bygger på att verksamheten dokumenteras i en *verksamhetsberättelse* som utgör grund

för *verksamhetsplanen* och förslag till *budget*. Verksamhetsplanen ligger sedan till grund för ett *verksamhetsuppdrag* som beslutas av rektor.

Högskolans kvalitetsarbete har i det kvalitetssystem som gällt sedan 2007, integrerats med Högskolans modell för verksamhets- och ekonomistyrning. Inom en årlig cykel ska verksamhetsberättelser och verksamhetsplaner på olika nivåer i organisationen sammanställas samt innehålla ett särskilt avsnitt om kvalitetsutvecklingen inom enheten. Mål för kvalitetsarbetet formuleras i förslag till verksamhetsplan och budget, genom det verksamhetsuppdrag för enheten som rektor beslutar samt inom ramen för det interna kvalitetsarbetet inom enheten. Resultatet av kvalitetsarbetet redovisas i verksamhetsberättelsen. En viktig del i verksamhetsprocessen är de dialoger som genomförs, dels inom akademierna mellan akademiledningen och representanter för ämnesgruppen, dels mellan planeringsberedningen och respektive akademichef eller chef för stödfunktion samt centrala nämnder och råd. Planeringsberedningen leds av prorektor och består i övrigt av förvaltningschefen och chefen för Utbildnings- och forskningskansliet. Ekonomichef och planeringsansvarig adjungeras till dessa dialoger. Planeringsberedningen genomför en dialog i februari-mars som en uppföljning av verksamhetsberättelsen och som i sin tur är en uppföljning av verksamhetsuppdraget. I samband med arbetet med att ta fram ett utkast till en verksamhetsplan genomförs en dialog i maj. Denna följs upp av en dialog under hösten då verksamhetsplanen behandlas tillsammans med förslag till budget. I maj genomförs också dialoger mellan cheferna för stödfunktionerna och planeringsberedningen angående utkast till verksamhetsplan samt förslag till kort- och långsiktiga mål för stödfunktionerna. Vid dessa dialoger är akademicheferna adjungerade. Ytterligare en dialog med planeringsberedningen äger rum i samband med att ett verksamhetsuppdrag fastställs. Utöver dessa dialoger förs dialoger mellan rektorsgruppen och akademicheferna om Högskolans verksamhet. Nämnder och råd formulerar sitt eget uppdrag genom verksamhetsplan och kollegiala beslut.

Kvalitetssystemet vid Högskolan Dalarna inrättades av högskolestyrelsen i december 2006 och beskrivs i en *policy* och en *strategi för kvalitetsarbetet*⁴

³ Bilaga *Verksamhets- och ekonomistyrning vid Högskolan Dalarna* Fastställd i Högskolestyrelsen 2006-10-21.

⁴ Bilaga *Policy och strategi för systematiskt kvalitetsarbete vid Högskolan Dalarna*. Fastställd i Högskolestyrelsen 2006-12-14.

Självvärdering av kvalitetsarbetet vid Högskolan Dalarna

samt i en *handlingsplan för kvalitetsarbetet*⁵ för perioden 2008 - 2010. Ansvarförhållanden beskrivs i *arbetsordningen*⁶. Av högskolestyrelsens beslut framgår att Högskolans kvalitetssystem ska utvärderas vart tredje år. Åren däremellan pågår kontinuerlig översyn av olika styrdokument som reglerar olika delar av kvalitetsarbetet, främst på uppdrag av de centrala nämnderna. Utvärderingen av kvalitetssystemet kommer att startas under hösten 2009.

Kvalitetsrådet – en katalysator i kvalitetsarbetet

Som en del i Högskolans kvalitetssystem ingick inrättandet av ett kvalitetsråd 2007-04-17 som ska synliggöra kvalitetsaspekter och kvalitetsarbete samt stimulera kvalitetsutveckling. Rådet ska vara ett idé- och rådgivande organ för Högskolans ledning och för dess olika enheter i frågor som rör verksamhetens kvalitet. Kvalitetsrådets uppdrag är att bl.a. driva och stimulera kvalitetsarbete, inom samtliga verksamhetsområden inklusive stödfunktioner. Kvalitetsrådet har däremot inte ett *ansvar* för kvalitetsarbetet – det har varje chef och varje medarbetare samt respektive nämnd när det gäller den kollegiala kvalitetssäkringen. Rådets uppdrag omfattar också övergripande frågor om pedagogisk utveckling samt att ansvara för utveckling och uppföljning av högskolepedagogisk utbildning. Kvalitetsrådet arbetar på uppdrag av rektor. Rådets ledamöter representerar både akademi och förvaltning och utses av rektor.

Studenterna är medaktörer

Studenternas insyn, medverkan och delaktighet i verksamheten är en förutsättning för ett fullt ut fungerande kvalitetssystem. Att aktivt bidra till utvärderingar av utbildningarna är en viktig del, men studenternas erfarenheter och synpunkter behövs även i andra delar av verksamheten: genom deltagande i beredningar och beslut, representation i nämnder och råd samt medverkan i arbetsgrupper. Förutsättningarna för studenternas medverkan ska därför om möjligt underlättas genom extra stödinsatser för studierna eftersom många möten ligger på undervisningstid samt genom utbildning om Högskolans organisation och uppdrag.

Handlingsprogram och rutiner för kvalitetsarbetet

Kvalitetsutveckling sker på alla nivåer i organisationen och varje medarbetare har ett ansvar för det egna kvalitetsarbetet. Kvalitetsfrågor ska kontinuerligt finnas med i det löpande arbetet på akademier och inom avdelningar för stödfunktioner, inte minst i samband med medarbetarsamtal. Varje enhet har givits i uppdrag att utveckla *handlingsprogram och rutiner för kvalitetsarbetet* från våren 2008 med tidsatta mål och tydligt utpekade ansvariga. Handlingsprogrammen ska kontinuerligt följas upp och vidareutvecklas. Handlingsprogrammen blir härigenom viktiga instrument för att sätta frågor om kvalitet i den dagliga verksamheten i fokus och skapar förutsättningar för en ökad kvalitetsmedvetenhet i organisationen.

Prioriterade områden för kvalitetsarbetet 2008-2010

I *Handlingsplan för kvalitetsarbetet 2008 - 2010* lyfts följande områden fram som särskilda prioriteringar i kvalitetsarbetet för perioden. Därutöver kan rektor besluta om särskilda satsningar i kvalitetsarbetet, bl.a. på initiativ från kvalitetsrådet.

Starkare betoning på kvalitetsaspekter och kvalitetsarbete

De dokument som ingår i Högskolans verksamhetsstyrning såsom verksamhetsplanen, verksamhetsuppdraget och verksamhetsberättelsen, ska tydligare lyfta fram det kvalitetsarbete som planeras, det som ska utföras samt det som har utförts. Resultaten av kvalitetsarbetet ska analyseras och redovisas och utgöra underlag för den fortsatta kvalitetsutvecklingen.

Examination och förväntade studieresultat

Examinationen ska mäta och bedöma om studenterna når de mål som kursplanen anger. Vidare måste målen formuleras på ett sådant sätt att de kan ingå i examinationen. Analys av hur formerna för examinationen utformas i relation till hur målen är formulerade är därför en viktig del i det kontinuerliga arbetet med att kvalitetssäkra Högskolans utbildningar.

Utvärdering av kurser och program

Studenternas erfarenheter av och synpunkter på Högskolans utbildningar är av stor betydelse för studentinflytandet och kvalitetsutvecklingen av kurser och program. Formerna för hur dessa erfarenheter och synpunkter ska tas tillvara och formerna för Högskolans sammanvägda bedömning av kurser, ämnen och program samt redovisning av resultaten är prioriterade områden.

⁵ Bilaga *Handlingsplan för kvalitetsarbetet 2008 - 2010* (DUC 2007/553/10). Fastställd av rektor 2007-04-17.

⁶ Bilaga *Arbetsordning för Högskolan Dalarna* (DUC 2008/2092/10). Fastställd i Högskolestyrelsen 2008-10-30-Reviderad 2009-01-02.

Självvärdering av kvalitetsarbetet vid Högskolan Dalarna

Yrkesrelevans och vetenskaplighet

Ett övergripande mål för Högskolans utbildningar är att de ska upplevas som användbara för studenterna, antingen genom att de leder till en tydlig yrkesbefattning eller en mer generell akademisk kompetens. Studenternas och avnämares upplevelse av utbildningens relevans måste därför kartläggas.

Utvärdering och analys av genomströmning

Genomströmningen, dvs. hur många studenter som fullföljer sin utbildning kan, om den är låg, indikera brister i kvaliteten i utbildningen eller i stödet kring den. Låg genomströmning kan ha andra orsaker, såsom att målen för utbildningen inte överensstämmer med studenternas, eller att informationen om utbildningen varit otydliga eller att studenten av andra personliga skäl velat avbryta studierna. Det är viktigt för det fortsatta utvecklingsarbetet att känna till hur många studenter avbryter påbörjad utbildning och varför, samt hur många som återvänder och varför. Samtidigt är det viktigt att följa upp utbildningar där genomströmningen är onormalt hög också. Det skulle kunna bero på god verksamhet, men också på alltför låga krav.

Faktaunderlag och dokumentation

Uppföljningar och utvärderingar ska dokumenteras så att den samlade kunskapen om verksamheten kan tas tillvara. Dokumentationen behövs som underlag för att vidta åtgärder samt för att kunna identifiera förhållanden som äventyrar verksamheten (riskfaktorer). Publicering av utvärderingar av olika slag liksom redovisning av pedagogiskt utvecklingsarbete ska därför öka och nya former för spridning behöver utvecklas.

Användarvänliga styrdokument

För många medarbetare gäller att man har en funktion både inom den egna enheten och i ett eller flera sammanhang utanför detta område. Dessa sammanhang kan ibland delas med andra medarbetare från andra enheter. Exempel på sådana funktioner är uppdrag som ämnesföreträdare, programansvarig, kursansvarig, examinator, alla högst väsentliga i den akademiska kvalitetssäkringen. För dessa olika uppdrag finns anvisningar fastställda av CN. Dessa dokument reglerar formerna

för uppföljning av kurser⁷; inrättande, uppföljning och avveckling av program samt programansvarigas uppgifter⁸; ämnesföreträdarens, kursansvarigs och examinatorns uppgifter⁹; arbetet med kursplaner¹⁰; inrättande av huvudområde¹¹, lokala examensbestämmelser¹². Framtagning och beslut kring dessa dokument sker genom remissbehandling inom organisationen och till studentkårerna. Härigenom skapas förutsättningar för att ta emot goda synpunkter från både kolleger och studenter, samtidigt som dokumenten blir väl förankrade och får större legitimitet.

För närvarande pågår en översyn av strukturen för Högskolans styrdokument i syfte att skapa en tydligare hierarki mellan olika typer av dokument. Översynen omfattar även själva dokumenten; ett arbete med att se över och vid behov revidera dessa har påbörjats. I princip kommer styrdokumentet att utgöras av fyra kategorier:

- *Policydokument* anger allmänna mål som ska eftersträvas. Policydokument gäller tills vidare och ska fortlöpande följas upp. Policydokument kan kompletteras med handlingsplaner, regler mm.
- *Planer* ska ange så konkreta mål och åtgärder som möjligt och har en begränsad giltighetstid. Planers genomslag ska följas upp av ansvarig, både tids- och målmässigt. Planer kan kompletteras med uppdrag.
- *Regler* anger på ett mer konkret sätt vilka beslut, åtgärder som vid ett givet tillfälle fordras och utgör den mest konkreta formen av styrdokument och gäller tills vidare.

⁷ Bilaga *Regler för uppföljning av kurser vid Högskolan Dalarna*. Fastställda av UFL 2008-10-15 resp. UFN 2008-10-16.

⁸ Bilaga *Anvisningar för program*. Fastställda av de centrala nämnderna 2008-04-03, reviderade 2008-11-20.

⁹ För närvarande pågår en översyn av dessa ansvarsuppgifter och beslut om nya styrande dokument kommer att fattas under hösten 2009.

¹⁰ Bilaga *Riktlinjer för arbetet med kursplaner*. Fastställda av UFL 2008-10-15 resp. UFN 2008-10-16.

¹¹ Bilaga *Anvisningar för inrättande av huvudområde vid Högskolan Dalarna*. Fastställda av de centrala nämnderna 2007-05-24.

¹² Bilaga *Högskolan Dalarna - Lokala Examensbestämmelser*. Dnr DUC 2007/817/80

Självvärdering av kvalitetsarbetet vid Högskolan Dalarna

- *Handläggningsordning* beskriver formerna för arbetet med att implementera övriga styrdokument och annan styrning och gäller i allmänhet tillsvidare. Handläggningsordningens tillämpning och funktion ska fortlöpande följas upp som en del av kvalitetsarbetet.

Uppföljning och avveckling av program och kurser

Högskolan har genom beslut i de centrala nämnderna fastställt ett regelverk för uppföljning av kurser och program. Både kurser och program ska utvärderas regelbundet. Med utgångspunkt från den dokumentation och analys som görs i samband med detta framkommer en bild av kursens eller programmets kvalitet. De centrala nämnderna och akademinämnderna har i uppgift att bevaka kvaliteten i kurser och program samt i yrkesexamina och i generella examina.

Program

För program gäller att beslut om att lägga ner ett program innebär att antagning till programmet upphör och att programmet utgår ur Högskolans utbildningsutbud. Beslut om nedläggning av program fattas av rektor. Beslut om att inte starta ett program, dvs. att inte anta studenter till programmet en viss antagningsomgång, fattas också av rektor. Sådana beslut kan ha andra grunder än rent kvalitetsmässiga, inte minst ekonomiska. För lärarprogrammet beslutar UFL om vilka inriktningar som ska ges inom lärarprogrammet. Ett beslut om inriktningar kan få samma konsekvenser för andra kurser som ett beslut om att upphöra med antagningen till ett program. Innan ett beslut om nedläggning fattas ska berörda akademichefer höras. Studenter som påbörjat utbildningen på ett program som läggs ner ska garanteras möjlighet att fullfölja utbildningen på programmet. Om alternativa lösningar finns ska dessa erbjudas studenterna.

Högskolestyrelsen har fastlagt följande principer, som enligt Högskolans visions- och strategidokument (*Dalauniversitetet – akademi och yrkesliv i partnerskap*, 2005) ska gälla som grund för årliga prioriteringsbeslut. Utbudet av utbildningsprogram och kurser prioriteras med hänsyn till fem huvudkategorier:

- Program för vilka regeringen angivit specifika examensmål¹³
- Program och kurser som tydligt bidrar till att uppfylla andra regeringsmål med åiterrapporteringskrav
- Program och kurser som tillgodoser regionala och nationella kompetensbehov, vidimerade av – och med ekonomiskt stöd från – vederbörande branschorgan eller motsvarande
- Program eller kurser för vilka det finns en stark studentefterfrågan
- Program och kurser som tydligt bidrar till att främja visionen om Dalauniversitetet¹⁴

Dessutom finns två tungt vägande faktorer som påverkar prioriteringen av kurser och program i alla kategorier:

- A Kvaliteten i relation till såväl akademi som omvärld (bl.a. Högskolelagen § 9, men även målen om studentinflytande, jämställdhet, mångfald)
- B Ekonomisk bärkraft

Om den dokumenterade uppföljningen och analysen av ett utbildningsprogram visar på stora kvalitetsbrister, kan UFL (för program inom lärarutbildningsområdet) eller UFN (för program inom övriga områden) besluta att underkänna utbildningsprogrammet och att utbildningsplanen ska upphöra att gälla. Detta innebär att antagningen till programmet måste upphöra till dess att bristerna rättats till.

En begäran om att lägga ner ett program kan komma från de centrala nämnderna, akademinämnden eller akademichef för den akademi som ansvarar för den examen som utbildningen inom programmet leder till. En sådan begäran ska ställas till rektor (beredningsansvarig är chefen för UFK). Skälen för att programmet ska läggas ner ska redovisas tillsammans med vilka konsekvenser det medför och vilka särskilda åtgärder som kan behöva vidtas.

¹³ Det årliga regleringsbrevet från regeringen avseende universitet och högstskolor.

¹⁴ Program med hög andel studenter i forskarförberedande kurser; program som stöds av och stöder livaktiga forskningsmiljöer.

Självvärdering av kvalitetsarbetet vid Högskolan Dalarna

Kurser

Tydliga riktlinjer för avveckling av kurser saknas för närvarande och frågan är just nu föremål för beredning i de centrala nämnderna. I detta förslag anges att om kurser i samband med utvärderingar uppvisar sådana brister att kvaliteten i utbildningen äventyras och att målen för utbildningen inte kan uppnås ska detta tydliggöras i dokumentationen och analysen av kursutvärderingen inför akademinämnden. Ärendet föredras av ämnesföreträdaren. Akademienämnden fastställer kursplanen, efter beredning av ämnesföreträdaren, och har därigenom föreskrivit vad som gäller för kursen och har därmed också ett ansvar att följa upp så att genomförandet av kursen sker i enlighet med kursplanen. Om kursen visar allvarliga brister i kvaliteten kan nämnden, med sammanställning av kursutvärderingar som underlag, besluta att underkänna kursen och att kursplanen ska upphöra att gälla. Detta innebär att antagning till kursen måste upphöra till dess att bristerna har rättats till.

Akademichefen beslutar om kurstillfälle efter beredning av ämnesföreträdaren. Ett sådant beslut får dock inte strida mot utfästelserna i gällande utbildningsplan.

Enskilda lärare

Om utvärderingen av kursen visar på allvarliga bristerna hos en enskild lärare ska denne göras medveten om kritiken och i första hand få hjälp och stöd för att rätta till bristerna. Detta är akademichefens/avdelningschefens ansvar inom ramen för personalansvaret. Om bristerna och kritiken kvarstår ska läraren fräntas sitt uppdrag i kursen och ges om möjligt andra uppgifter eller ges möjlighet till kompetensutveckling. Akademichefen beslutar om nödvändiga åtgärder.

Regelbundet återkommande granskning och revidering av utbildningar

En av förutsättningarna för att kvalitetsutveckling ska vara systematisk är att tidigare erfarenheter och synpunkter dokumenteras och analyseras och kan därvid fungera som underlag för den fortsatta utvecklingen. De centrala nämnderna har ett övergripande kvalitetsansvar för utbildningarna och fastställer riktlinjer för arbetet med utvärderingar och granskningar av utbildningarna. Nya anvisningar och instruktioner för inrättande och uppföljning av kurser och program har tagits fram

med en starkare betoning på dokumentation av processen.

Högskolans centrala nämnder har fastställt riktlinjer för arbetet med kursplaner som omfattar kvalitetssäkring av utbildning som leder till generell examen; riktlinjer för nivå och progression; utformningen av kursplaner vid Högskolan Dalarna. Kvalitetsrådet genomförde våren 2008 en inventering av hur arbetet med att utvärdera kurser genomförs på akademnivå (dåvarande institutionsnivå). Resultatet visade att det fanns behov av tydligare riktlinjer för hur kurser ska värderas och utvärderas. De centrala nämnderna har därför reviderat reglerna för arbetet med uppföljning av kurser. Dokumentet tydliggör var ansvaret för processens olika delar ligger. Vidare har de centrala nämnderna fastställt anvisningar för program som omfattar en arbetsordning för inrättande och start av utbildningsprogram, programansvarets innehåll, kvalitetsuppföljningen av program, nedläggning av program samt en manual för utbildningsplaner.

Riktlinjer och anvisningar för uppföljning och utvärdering har i första hand fokus på campusförlagd utbildning. I takt med att den nätbaserade utbildningen har ökat så har också behovet av att se över formerna för uppföljning av nätbaserad utbildning ökat.

Kursutvärderingar

Studenterna ges kontinuerligt möjlighet att göra en kursvärdering, vanligtvis i slutet av kursen. Svarsfrekvensen vid många av dessa kursvärderingar är alltför låg för att vara helt tillfredsställande. Under en period har Högskolan prövat en webbaserad enkät för kursvärderingar men resultatet blev inte bättre, inte heller för de kurser som ges som nätbaserad utbildning. Inom språken används dock provverktyget i lärplattformen Fronter med ett gott resultat (83 % svarsfrekvens). Kursvärderingar görs överlag men dokumentationen är inte alltid tillfredsställande. Återkoppling sker till studenterna antingen direkt eller genom att presenteras på Fronter.

Vid Högskolan finns sedan länge en kursvärderingsmodell, kurslaget, som innebär att några studenter som representerar studenterna på kursen samt involverade lärare träffas kontinuerligt under kursens gång. Vid dessa möten kan man rätta till saker som har gått fel eller är på väg att göra det, men också få och kunna ge värdefull återkoppling av kvaliteten i kursen. En variant av detta tillämpas

Självvärdering av kvalitetsarbetet vid Högskolan Dalarna

inom de tekniska utbildningsprogrammen genom att två gånger per termin samla studentrepresentanter och medverkande lärare på programmets kurser, aktuella just den terminen. Studenterna har i uppgift att inför båda dessa varianter av utvärderande dialogmöten samla information från övriga kursdeltagare samt också föra tillbaka information från mötena. Dessa former av kursvärderingar har varit mycket uppskattade av både lärare och studenter och ger en värdefull möjlighet till studentinflytande. Kvalitetsrådet har under våren tagit initiativet till att revidera riktlinjerna för kurslaget och sprida systemet inom Högskolan.

Programutvärderingar

De centrala nämnderna har det övergripande ansvaret för utbildningsprogrammets kvalitet och att de utfästelser som görs i utbildningsplanen uppfylls. Kvalitetsutveckling av ett program förutsätter regelbundna uppföljningar och utvärderingar. I samband med att en kull studenter fullföljt utbildningen på ett program ska en avslutande programvärdering göras med fokus på helheten. En enkät om hela utbildningens kvalitet håller på att förberedas på initiativ av kvalitetsrådet och ska skickas ut i samband med ansökan om examen. En tid efter avslutade studier ska en uppföljning göras för att kartlägga studenternas sysselsättning. En väl utvecklad alumniverksamhet kan ge värdefull återkoppling på hur studenterna ser på sin utbildning i relation till denna. Genom att dokumentera uppföljningen av ett program i en verksamhetsberättelse erhålls underlag för att kunna säkerställa att programmet svarar mot Högskolans vision och strategi och uppfyller fordringar avseende resurseffektivitet. Vidare ska arbetet med verksamhetsberättelsen ge tillfälle till självvärdering och analys för att kunna identifiera både sådant som fallit ut väl och sådant som kan förbättras. Det innebär att identifiera riskfaktorer och riskindikatorer samt värdera dessa och vidta åtgärder. I verksamhetsberättelsen ska särskilt arbetet med kvalitetsutveckling redovisas.

Arbetet med kvalitetsutveckling av ett program ska dokumenteras och rapporteras årligen till de akademiska nämnder och ämnesföreträdare som via sina kurser medverkar i programmet samt till respektive akademichef. En mer omfattande uppföljning ska vart tredje år dessutom rapporteras till de centrala nämnderna enligt särskild fastställd ordning; program inom lärarutbildningsområdet rapporteras till UFL och övriga program rapporteras till UFN.

Det huvudsakliga ansvaret för en programansvarig är att svara för utbildningsprogrammets kvalitet. Detta sker genom kontinuerlig uppföljning och utveckling av programmet utifrån utvärderingar i samråd med kursansvariga och ämnesföreträdare samt i nära kontakt med studenter och avnämare. Under våren gjordes på uppdrag av kvalitetsrådet en studie av hur arbetet med utvärderingar av utbildningsprogrammen genomförs. Med program avsågs de program som annonseras på hemsida och i utbildningskatalog som egna program och där det finns en fastställd utbildningsplan. Resultatet av studien visade att programmen inte alltid utvärderas. I vissa fall görs endast kursvärderingar av programmets kurser. En sådan värdering skiljer sig en del från en som görs av programmet i sin helhet. Skillnaden är dock mindre om kursvärderingarna utgör grund för dialog och utveckling av programmet. Det har varit svårt att i denna studie dra en skarp skiljelinje mellan dessa former av utvärderingar.

Man kan bl.a. konstatera att utvärderingarna vanligtvis görs varje termin, därtill kommer några som angett att utvärdering görs två gånger per termin. För några av programmen anges att uppföljning görs efter att studenterna avslutat sin programutbildning.

För flera program finns s.k. branschråd som består av lärare och representanter för den bransch utbildningen vänder sig till eller liknande kontakter med avnämare, antingen formaliserade i särskilda råd eller genom mer informella men regelbundna kontakter med branschen. Vid dessa branschråd/programråd diskuteras bl.a. utbildningens innehåll och uppläggning och är en viktig resurs för utvecklingen av yrkesrelevansen i utbildningen.

Uppföljande granskning av huvudområden

Arbetet med anpassningen av utbildningen till bolognaprocessen är en viktig del i Högskolans kvalitetsarbete och är högt prioriterat. En fråga som varit särskilt uppmärksammas är kvalitetssäkring av generella examina, dvs. hur Högskolan kan garantera att den examen som utfärdas svarar mot examensmålen. Examen utfärdas i huvudområden varför dessa blir föremål för granskningen. Eftersom en examen omfattar poäng även inom andra områden, som inte explicit krävs för att göra ett examensarbete inom ett huvudområde, så blir inte hela examen utvärderad om man bara utgår ifrån huvudområdet.

Självvärdering av kvalitetsarbetet vid Högskolan Dalarna

Utbildnings- och forskningsnämnden har fastställt en plan för uppföljningarna som innebär att samtliga generella examina kommer att följas upp, dvs. alla huvudområden som leder till generella examina. En mall för denna granskning utvecklades under hösten 2007 och testades inom ett par ämnesområden i en pilotstudie under våren 2008. Efter denna inledande studie och en vidareutveckling av mallen påbörjades en mer systematisk uppföljning under 2008. Arbetet löper vidare under 2009.

Anvisningar för inrättande av huvudområde har utvecklats för att anpassas till riksdagens beslut om en ny utbildnings- och examensstruktur samt till bolognaprocessen. Riktlinjerna inleds med en beskrivning av vad ett huvudområde vid Högskolan Dalarna kan vara och behandlar dels beslutsordningen för inrättande av ett nytt huvudområde, de kvalitetskriterier som ska vara uppfyllda samt arbetsordningen för själva ansökan om examensrätten. För inrättande av huvudområde i examen på grundnivå görs en intern granskning, vanligtvis med hjälp av en docentkompetent kollega i ett angränsande ämnesområde. För inrättande av huvudområde i examen på avancerad nivå anlitas alltid docentkompetenta medgranskare från ett annat lärosäte med rätt att examinera på forskarnivå inom området i fråga.

Yrkesrelevans och vetenskaplighet

Studenterna ska genom sin högskoleutbildning förberedas för arbetsmarknaden och det är de generella och ämnesknutna kompetenserna som kan underlätta möjligheterna till försörjning. Begreppet anställningsbarhet kan vara relevant, eftersom det är lämpligt att knyta studier till en arbetsmarknad. Men det är olyckligt så till vida att begreppet lätt leder tankarna fel, t.ex. att utbildningen per automatik leder till en anställning, att utbildningen tolkas som en befattningsutbildning, att bildningsmålet hamnar i skymundan. Ett vidare och bättre begrepp är ”användbarhet för studenten”, eftersom detta också inkluderar den senare delen av bolognadeklarationens definition, som behandlar möjlighet att bibehålla eller byta anställning/verksamhet/inriktning under olika perioder av livet. Högskolan har även använt andra begrepp såsom akademiska yrkesutbildningar, yrkesrelevans och vetenskaplighet. I Högskolans handlingsplan för kvalitetsarbete 2008 - 2010 utgör detta ett särskilt profilerat område.

Yrkesrelevansen i många utbildningar säkras genom att utveckling och utvärdering av utbildningarna sker i samverkan med avnämare i särskilda programråd eller branschråd, men också genom att vissa delar av utbildningen genomförs i den verksamhet som utbildningen är tänkt att leda mot, verksamhetsförlagd utbildning (VFU) eller som praktik. Ytterligare en form är då representanter för verksamhetsområdet eller branschen medverkar i undervisningen som t.ex. gästlärare. Detta gäller främst utbildningar som leder till en yrkesexamen eller har en tydlig avnämare. För andra utbildningar, när studenten själv kombinerar sina kurser, är yrket som utbildningen leder till inte lika tydligt och den framtida branschen klarnar inte förrän utbildningen börja närma sig sitt slut. Utbildningsmål, innehåll och examination ska utvecklas och formuleras på ett sådant sätt att studenten vid sidan om de rent ämnesspecifika kompetenserna även skaffar sig generella kompetenser. Examinationen är viktig för att kvalitetssäkra måluppfyllelsen. Dock kan lärosätet inte examinera anställningsbarhet. Uppföljning och utvärdering är därför viktiga inslag och tydliggör insikten om vikten av att formulera generella kompetenser, men även ökat inslag av verksamhetsförlagda moment och praktik i utbildningen kan tydliggöra behovet av både ämnesrelaterade och generella kompetenser.

Oavsett om utbildningen leder till yrkesexamen eller till generell examen ska utbildningen präglas av både yrkesrelevans och vetenskaplighet, men det är också viktigt att bildningsprocessen får ett tillräckligt utrymme. Detta sammantaget ökar möjligheterna för framgång på arbetsmarknaden under ett långt yrkesliv.

Högskolans alumnsystem är under uppbyggnad och kan därför ännu inte tjäna som underlag för en mer omfattande undersökning av vart studenterna tagit vägen efter utbildningen eller vilka synpunkter de har. Mycket görs dock på programnivå i dag för att kartlägga studenternas karriärer, vad de tycker om utbildningen och vad avnämare tycker om utbildningen. Även Högskoleverkets trendanalyser och SCB:s undersökningar ger en bild av framgången på arbetsmarknaden för Högskolans studenter. Högskolan har för avsikt att utveckla former för att bättre kunna kartlägga vart studenterna tar vägen och vad de anser om sin utbildning efter att studierna avslutats.

Självvärdering av kvalitetsarbetet vid Högskolan Dalarna

Vissa yrkesutbildningar kännetecknas av att de är uppbyggda kring regional samverkan där yrkesrelevansen har utvecklats i samverkan med kommuner och landsting, med industri eller andra avnämare, bl.a. med hjälp av Högskolans samverkansorgan inom Dalacampus¹⁵. För yrkesprogrammen finns det programråd eller branschråd för kontinuerlig bevakning av utbildningen. Den verksamhetsförlagda utbildningen är väl utbyggd med en tydlig interaktion mellan den verksamhetsförlagda och campusförlagda undervisningen. Genom att VFU-handledarna utbildas fortlöpande ges möjlighet att införa nya handledningsmodeller. Anställningsbarheten värderas även för program som inte är rena yrkesutbildningar. Nya utbildningsprogram kan inte startas utan att det finns en solid analys av arbetsmarknad och anställningsbarheten.

Bedömning och examination av studerande

För samtliga kurser och program gäller att målen ska formuleras som förväntade studieresultat. Som en hjälp för detta refererar Högskolans anvisningar för kursplaner och utbildningsplaner till de europeiska ramverken för kvalifikationer, *European Qualification Framework*¹⁶. Härigenom finns möjlighet att i kursplanernas mål tydliggöra en progression genom att förhålla sig de olika nivåerna i detta ramverk och till högskoleförordningens examensbeskrivningar.

Kvalitetssäkeringen av examination

All examination sker på kursnivå. Detta innebär att endast den student som läser en utbildning som leder till en examen examineras utifrån målen i examensordningen. Högskolan har inga lokalt formulerade mål för generella examina, utan målen på denna nivå måste formuleras inom ramen för examensarbetet som ska ligga sent i utbildningen. Högskolan Dalarna har beslutat att ett av villkoren för att inrätta ett program är att det leder till en examen vilket innebär att programmets kurser och struktur ska garantera att examensmålen uppfylls.

¹⁵ Dalacampus är Högskolan Dalarna organisation för samverkan med regionens kommuner, socialtjänsten, landstingets hälso- och sjukvård samt regionens näringsliv.

¹⁶ *Towards a European Qualification Framework for lifelong learning*. Commission of the European Communities. SEC(2005) 957. Brussels 8.5.2005.

Högskolan har fastställt riktlinjer för examensarbets roll i kvalitetssäkringen av examen. Högskolan har beslutat att en utbildning som leder till högskoleexamen ska ges i form av ett utbildningsprogram. Samtliga utbildningsplaner granskas enligt särskilda anvisningar och kvalitetssäkras genom att utbildningsplanen fastställs. Kandidatexamen kvalitetssäkras genom examensarbetet och detta förläggs till slutet av utbildningen. Behörighetskraven till examensarbetet ska vara minst 150 högskolepoäng varav minst 60 högskolepoäng inom huvudområdet. Språkämnen har genom beslut i de centrala nämnderna under en period undantagits från behörighetskraven. Motiveringen är att man menar att ett självständigt arbete i just språkämnen av pedagogiska skäl måste ske i direkt anslutning till kurserna på grundnivå 1, oavsett om dessa studier utgör studentens första tre terminer på högskolan. Magisterexamen kvalitetssäkras genom examensarbetet som förläggs till slutet av utbildningen. Behörighetskraven till examensarbetet ska, utöver utbildning på grundnivå, utgöras av minst 30 högskolepoäng, varav minst 15 högskolepoäng inom huvudområdet. Om ett examensarbete på grundnivå eller avancerad nivå kräver preciserade kurser inom annat ämne än som ingår i huvudområdet ska detta anges.

Ett utskott har inrättats med uppgift att, på uppdrag av de centrala nämnderna, fungera som stöd vid granskning av examensansökningar som innebär överväganden av mer akademisk karaktär. Det kan t.ex. handla om frågor om tillgodoräkning, validering av annan utbildning eller erfarenhet, om tidigare examen eller utbildning ger behörighet för en viss examen etc., men även om frågor som berör antagning till utbildning.

Likvärdighet i bedömning och examination kan avse dels examination i respektive kurs men även den examination som innebär att examensmålen uppfylls och examen kan utfärdas. Härvidlag är kollegial medbedömning och extern granskning viktiga inslag. Högskolan saknar i dagsläget en gemensam strategi för examination på olika nivåer. Framför allt i samband med examinationen av examensarbeten är behovet av högskolegemensamma riktlinjer stort. Med högskolegemensamma riktlinjer avses mer generella aspekter av hur examination och handledning av studenterna ska genomföras. Inom många ämnen sker medbedömning av lärare från andra lärosäten, antingen som t.ex. handledare för projekt, examensarbeten eller verksamhetsförlagda utbildningsmoment. Det

Självvärdering av kvalitetsarbetet vid Högskolan Dalarna

är vanligt att en kollega i ett angränsande område konsulteras i samband med examination av examensarbeten. Det kan finnas behov av särskilda riktlinjer som beror av huvudområdets karaktär.

Ett växande problem i samband med examinationen är plagiat. Det finns inom lärarkåren olika synsätt idag på vad som ska karaktäriseras som plagiat och därmed misstänkt fusk. Fusk ska alltid anmälas till disciplinnämnden. Högskolan har nyligen upphandlat ett textkontrollverktyg och frågan om vad som är plagiat kommer att få sin aktualitet inom det snaraste. I dagsläget förbereder Högskolan en gemensam strategi och utbildning för hur frågan ska hanteras. Anmälningar om plagiat utreds och behandlas av disciplinnämnden. Disciplinnämnd arbetar aktivt med olika informationsinsatser och en kampanj planeras tillsammans med studentkåren för att tydliggöra vad som gäller för akademiska studier och examination vid Högskolan Dalarna.

Högskolan har i samband med genomförandet av bolognaprocessen reviderat samtliga kursplaner. I kursplanerna föreskrivs vilka mål som ska uppnås och hur examinationen ska genomföras för att måluppfyllelsen ska kunna bedömas. Om kurserna har flera betygsteg än två, dvs. underkänd eller godkänd, ska det finnas betygs-kriterier som tydliggör för studenten vad som krävs för ett högre betyg än godkänt. Dessa betygs-kriterier görs tillgängliga för och kommuniceras med studenterna i samband med kursstart.

I Högskolans handlingsplan för kvalitetsarbetet 2008 - 2010 utpekades examination i relation till förväntade studieresultat som ett prioriterat kvalitetsarbete under perioden. Högskolan har under 2008 slutfört ett par större projekt med fokus på hur examinationen utformas och genomförs i förhållande till målen skrivna som förväntade studieresultat och som redovisats i de centrala nämnderna, UFL¹⁷ samt UFN. Erfarenheterna från dessa projekt visar att det finns en svårighet i att formulera mål som förväntade studieresultat och att dessa verkligen kan examineras. Antingen har målen formulerats på för hög eller låg nivå, i vissa fall har målen formulerats på en alltför detaljerad nivå. Vidare finns det en svårighet i att formulera betygs-kriterier så att dessa tydliggör kraven inom

ramen för kursens krav och nivå (grundnivå och avancerad nivå). Det kan finnas en risk att betygs-kriterierna för ett högre betyg formuleras på ett sådant sätt att de egentligen speglar en kurs på en högre nivå, dvs. att kraven för ett väl godkänt betyg på grundnivå skulle kunna motsvaras av kraven för ett godkänt på avancerad nivå. I en del fall tillämpas antalet uppnådda poäng i samband med en skriftlig examination som kriterier för olika betygsgrader. En svårighet med denna typ av betygs-kriterier är att garantera att den som klarar gränsen för godkänt, vanligen 50 % rätt, måste ha uppnått samtliga förväntade läranderesultat som anges i kursplanen. Frågan behöver utredas och utgöra en del i den kontinuerliga utvärderingen av examinationsförfarandet vid Högskolan Dalarna.

Uppföljningen av projekten ska fortsätta och erfarenheterna spridas i organisationen. Den korta tid de svenska lärosätena hade på sig att genomföra bolognaprocessen innebär givetvis att många frågor aldrig fick ett tillfredsställande svar och att många problem aldrig hann bli lösta. Bolognaprocessens genomförande avseende bl.a. examination av förväntade studieresultat är inte avslutad i och med att en ny utbildnings- och examensstruktur har beslutats. Utvärdering och utveckling av examinationen är en angelägen uppgift även framdeles och utgör en viktig del i de profilerade områdena för kvalitetsarbetet.

Den nätbaserade utbildningen har ökat kraftigt under de senaste åren och utgör nu nästan 50 % av den totala utbildningen. Många nya problem och frågetecken har dykt upp i samma takt. Examinationen i nätbaserad utbildning ska ha samma rätts-trygga status som examinationen i vilken annan högskoleutbildning som helst. Men verktygen för en ren nätbaserad examination har inte utvecklats i samma takt, varmed risken för fusk ökar. Ett problem är t.ex. hur man kan bestämma identiteten på den som examineras. För att försäkra sig om att den som examineras är den som genomgår utbildningen kan man t.ex. ha kontinuerliga examinationer under kursens gång, seminarier och individuell examination i realtid, lägga ut tentamina på lärplattformen Fronter under en bestämd tid, lägga ut särskilda s.k. Frontertester (i språk) under avgränsad tid eller att formulera essäfrågor på sådant sätt att de bygger på att studenten deltagit aktivt under studierna samt är väl påläst på litteraturen.

¹⁷ Laila Mattsson *När kursmål sätts på prov -Examination och betygs-kriterier inom lärarutbildningen vid Högskolan Dalarna*. Oktober 2008.

Självvärdering av kvalitetsarbetet vid Högskolan Dalarna

För att examinationen ska vara rättssäker krävs att kursplanen anger vilka former för bedömning av studentens prestation som tillämpas. Dessutom ska de betygsriterier som gäller vara tillgängliga för studenterna. Studenten ska i förväg känna till vilka mål som ska uppfyllas och Högskolan ska garantera att den som erhåller betyget godkänt uppfyller utbildningens mål. När det gäller den nätbaserade utbildningen gäller rättsäkerheten dessutom att bl.a. identifiera den som examineras och frågan är högt på dagordningen.

Styrdokument för examination

Högskolan beskriver i riktlinjerna för arbetet med kursplaner hur mål som förväntade studieresultat ska skrivas och betonar kopplingen till examinationen. Likaså betonas att för kurser som bygger på varandra ska både mål och examination tydliggöra denna progression. Genom att relatera kursmålen och examinationsformerna till de olika nivåerna i den nya utbildnings- och examensstrukturen finns det en referenspunkt till vad som krävs för en kurs på en viss nivå. Högskolan har fastställt följande struktur för att garantera att nivåerna bedöms likvärdigt: Grundnivå 1 inleder högskolestudier och leder genom examensarbetet fram till examensbeskrivningen för högskoleexamen. Grundnivå 2 bygger på kurser på grundnivå 1 och leder genom examensarbetet fram till examensbeskrivningen för kandidatexamen. Avancerad nivå, Nivå 3, bygger på kandidatnivå (eller motsvarande) och leder genom examensarbetet fram till examensbeskrivningen för magisterexamen och nivå 4 bygger på kurser på avancerad nivå och leder genom examensarbetet fram till examensbeskrivningen för masterexamen. I det tidigare systemet med A-, B-, C- och D-nivå saknades sådana referenser och kursernas nivå kunde stundtals upplevas godtyckligt.

Högskolans anvisningar för examinatorns roll är för närvarande under översyn. Ett förslag kommer att behandlas av de centrala nämnderna hösten 2009. De regler som i dag gäller för examination finns i dokumentet *Studieadministrativa bestämmelser*¹⁸. Dokumentet behöver revideras ännu en gång, bl.a. på grund av att beskrivningen av examinationen i dokumentet i huvudsak har fokus på

skriftliga salstentor, men också på grund av att nätbaserad examination har blivit allt vanligare och formerna för detta bör förtydligas.

Personalens kompetens och möjligheter till kompetensutveckling

I en akademisk organisation där verksamhetens kärna är kunskap som ska utvecklas och erövrats, är personalens kompetens en avgörande framgångsfaktor i kvalitetsutvecklingen. Strategiska planer avseende kompetens och kompetensutveckling handlar också om att attrahera, utveckla och behålla medarbetare utifrån verksamhetens behov. Genom att samverka med andra lärosäten om forskarutbildning och forskarskolor kan den egna kompetensen vid Högskolan bibehållas och utvecklas.

Tillsättning av lärartjänster är tydligt reglerade och består av både kollegial granskning och beslut i linjen och kräver både pedagogisk kompetens och kompetens inom det ämnesområdet tjänsten avser. Målen för kompetensförsörjningen går ut på att öka den vetenskapliga kompetensen avseende antalet disputerade lärare, lärare med docentkompetens och professorer. Särskilt angeläget är det att öka andelen kvinnliga professorer. Samtliga lärare ska ha högskolepedagogisk kompetens. Högskolan eftersträvar jämn könsfördelning på ledande befattningar och bedriver ett medvetet arbete för att åstadkomma detta.

Innan anställningsprocessen gällande lektor, professor eller forskarassistent inleds ska AFN efter förslag från akademichef besluta om profil för den aktuella anställningen. Vid anställning av adjunkt samt vid tidsbegränsade anställningar beslutar akademichef om anställningsprofilen efter förslag från ämnesföreträdare. Anställningsprofilen ska innehålla ämnes-/kompetensområde, behörighetskrav, bedömningsgrunder och de förutsättningar och kvalifikationer som i övrigt ska gälla för anställningen. Anställningsprofilen ska utgöra underlag för utannonsering av anställningen. Beträffande professor, lektor och forskarassistent ska anställningsprofilen också ange kompetensområde för de två ledamöter (särskilda ledamöter) i AFN som utses särskilt för varje ärende.

¹⁸ Bilaga *Studieadministrativa bestämmelser* fastställda av de centrala nämnderna 2007-05-24. Ett motsvarande dokument finns för personal: *Studieadministrativa regler och rutiner för personal*, även det fastställt av de centrala nämnderna 2007-05-24.

Strategiska planer för personalens ämnesmässiga och pedagogiska kompetensutveckling.

Kompetensförsörjning handlar om att säkerställa att rätt kompetens finns för att nå Högskolans mål. En stor del av den strategiska kompetensutveckling när det gäller lärare finns på ämnesnivå och i samband med framtagning av verksamhetsplaner inventeras den befintliga kompetensen och kompetensbehovet kartläggs. Ett viktigt underlag för att bedöma kompetensbehovet erhålls genom medarbetarsamtalen. De mer övergripande strategiska satsningarna anges i Högskolans strategiska planering avseende utbildning och forskning. Formerna för den administrativa och tekniska personalen kompetensutveckling behöver utvecklas. I takt med att administrativa och tekniska system utvecklas behöver kompetensförsörjningen ses över.

Uppgifter om lärarnas tid för kompetensutveckling och forskning

I samband med underlagen till verksamhetsplanerna görs en kartläggning av hur lärarnas tid fördelas på undervisning, forskning eller andra uppgifter. Uppgifterna finns i Högskolans nuvarande system för bokföring av lärarnas tjänstgöring, tjänstgöringssystemet (TGS). Detta system är under utveckling. Ett projekt pågår för att införa ett standardssystem med målet att effektivisera och öka kvaliteten i planeringen av lärarpersonalens arbetstid samt att få en enhetlig hantering av detta inom hela Högskolan. Högskolan kommer under 2010 att påbörja implementeringen av en kompetensmodul kopplat till nuvarande personalsystem så att kompetensnivåer och förändringar i kompetens kan registreras och lätt sökas ut.

Högskolepedagogisk utbildning

Högskolan erbjuder regelbundet kurser i högskolepedagogik i enlighet med SUHF:s riktlinjer. Dessutom medverkar Högskolan i utbildning av handledare på avancerad nivå och forskarnivå i samverkan med Karlstads universitet och Mälardalens högskola. Även om många lärare deltagit i sådana utbildningar de senaste åren finns fortfarande alltför många som inte gjort det. Inte minst bland de lärare som arbetar nätbaserat pågår ett intensivt pedagogiskt utvecklingsarbete i vardagen.

Lärandemiljö, resurser och stöd till de studerande

Lärandemiljön har flera dimensioner. Den omfattar sociala relationer, stöd i form av studie- och karriärvägledning och rent fysiska förutsättningar för undervisningen i form av lokaler och utrustning. Introduktionen av studenterna i den högre utbildningen kan vara helt avgörande för studentens val att fullfölja sina planer på en högskoleutbildning. Härtill krävs en väl utvecklad support. Ytterligare en dimension är följden av utvecklingen av den nätbaserade utbildningen.

Studentens väg

För ett par år sedan startade ett högskoleövergripande projekt, *Studentens väg*, med deltagare från IKT-pedagogiskt centrum, IT avdelningen, avdelningen för studentservice och informationsavdelningen. Projektets mål är att öka kvaliteten på den information som når blivande studenter innan studierna påbörjas, samt förenkla processen för studenten att komma igång med användningen av Högskolans IT-baserade lärandemiljö. Ytterligare en förväntad effekt är att den förbättrade informationen till studenter som visat intresse för Högskolan Dalarna gör att fler väljer att påbörja sina studier hos oss. Projektet har lett till att det numera finns möjlighet för studenten att redan i samband med anmälan komma in i program- och kursrum i lärplattformen Fronter. Här finns information om vad det innebär att studera på kursen eller programmet och varje sökande kan se just de utbildningar han eller hon har sökt och komma vidare till dess rum på vår lärplattform. Inloggning sker via en adress benämnd *welcome*. För att den som sökt utbildning ska hitta till hemsidan så får studenten ett vykort efter att ansökningsomgången stängts, både som pappers version och som e-post, med uppmaning att gå in på *welcome*.

För att det hela ska fungera tillfredsställande krävs att det finns relevant information om utbildningen inlagt i god tid innan utbildningen börjar. I de fall det inte skett har de sökande inte hittat den utlovade informationen. En noggrann uppföljning sker av detta genom IKT-pedagogiskt centrum som håller akademi- och avdelningschefer uppdaterade om informationsläget i alla s.k. fronterrum. Projektet har i dag fokus på studentens väg till Högskolan, till antagningen. Det finns behov av att på samma sätt kartlägga studentens väg genom hela utbildningen och efter avslutad utbildning.

Självvärdering av kvalitetsarbetet vid Högskolan Dalarna

Introduktion av studenter

För nybörjare på program inleds första terminen med en introduktionsvecka som har både ett studiesocialt perspektiv och ska ge en introduktion till det formella regelsystem som gäller i högskolan. Introduktionsdagarna genomförs i samverkan mellan studentkåren, avdelningen för studentservice, informationsavdelningen och programansvariga lärare. Inom vissa utbildningar medverkar även företrädare för avnämare.

Studievägledning och studenthälsa

Högskolan ska erbjuda studenter en god lärandemiljö såväl fysiskt som psykosocialt. Insatserna i form av stöd till studenter sker genom studievägledningen och studenthälsan. Studievägledning och karriärvägledning erbjuds av 6 studievägledare. Dessutom medverkar de programansvariga lärarna i frågor om möjligheterna efter studierna på programmet.

Studievägledningen omfattar vägledning individuellt och i grupp samt information och rådgivning om utbildning och studier. Det kan t.ex. gälla antagning, studiemedel, examina, utlandsstudier, anstånd och studieuppehåll samt frågor om studievänor och studieteknik. Högskolan har fastställt mål och riktlinjer för studievägledningen¹⁹, dessa fastställdes redan 2002 och kommer därför att genomgå en översyn till hösten. Studievägledarna ansvarar, tillsammans med studenthälsan, för Högskolans kurs *Våga tala – yttrandeträning* med syfte att bl.a. ge stöd åt studenter som känner oro inför att tala i större grupper. Studievägledarna har en viktig roll som stöd i studenternas individuella studie- och yrkesplanering vilket bl.a. omfattar val av kurser och inriktningar inom utbildningen. Ytterligare frågor som handläggs inom funktionen är bl.a. tillgodoräknande, behörighetsprövningar, dispenser samt validering av tidigare utbildning och erfarenhet. En av studievägledarna har inom ramen för sin tjänst haft ett särskilt uppdrag för att informera och stödja studenter med funktionshinder. En nära samverkan sker med studentkåren vad gäller aktiviteter för stöd i studiesituationen, bl.a. planeras och genomförs ett introduktionsprogram för nya studenter i samverkan.

Studenthälsan består av två kuratorer. Dessutom finns tillgång till en präst som är anställd av Svenska kyrkan. Studenthälsan erbjuder främst samtals-

stöd och bedriver ett psykosocialt arbete med inriktning både mot individ och mot grupp. Det huvudsakliga arbetsinnehållet utgörs av samtalskontakter med studenter med olika behov och kan omfatta rådgivande samtal om studierna (ofta i samarbete med studievägledarna), frågor som rör individuell studieplanering och kursval, studievänor och studieteknik.

Högskolans studenter utgör en mycket heterogen grupp med varierande skrivförmåga. Då förmågan till skriftlig och muntlig kommunikation är central i all högre utbildning ställs stora krav på undervisningsformer och stödinsatser. I samverkan med akademierna ges stöd vid uppsatsskrivning, språkstöd samt kurser i yttrande och studieteknik.

Lärande i en IT-miljö

Högskolans IT-miljö ska serva lärare samt övrig personal och studenter, oavsett om de studerar på campus eller deltar i nätbaserad utbildning. Uppbyggnaden av IT-miljön måste anpassas till lärandemiljön och de krav som den ställer. Det finns en administrativ IT-miljö och en IT-miljö för utbildning. Den administrativa miljön omfattar kommunikation om datorkonto, antagning, registreringar etc. och hanteras via studentportalsidan ”Mina sidor”.

IT-miljön för utbildning består främst av lärplattformen Fronter som nav, men också av andra IT-baserade miljöer såsom Adobe Connect Pro eller Marratech (<http://samtal.du.se>) för samtal och videochatt (<http://videochat.du.se>) för deltagande vid direktsända föreläsningar. Miljöerna är anpassade för att sätta fokus på pedagogiken framför tekniken. Support i IKT-frågor finns tillgängligt för lärare och studenter via mailsupport, telefon, Fronter forum och samtalsrum i Connect. Organisation avseende IT-miljön och supporten till våra nätstudenter fungerar väl och Högskolan får ofta goda vitsord om detta från både studenter och personal.

Utformningen av lärandemiljön är behovsstyrd. Utgångspunkten är tre grundläggande behov som finns i all utbildning: behovet av att kunna finna information om kursen, ge föreläsningar och ha samtal eller seminarier. För att kunna informera om en kurs behövs en väl fungerande lärplattform. Lärplattformen är en samlingsplats för en kurs där information om kursen finns men där också t.ex. inlämningsuppgifter, diskussionsforum och webbaserade prov hanteras. Föreläsningar kan anting-

¹⁹ Mål och riktlinjer för studievägledningen vid Högskolan Dalarna. Fastställda av rektor 2002-10-31.

Självvärdering av kvalitetsarbetet vid Högskolan Dalarna

en produceras i förväg eller ges som en direktsänd föreläsning. Behovet av att träffa studenter enskilt eller i grupp för samtal och seminarier måste också tillgodoses och görs med hjälp av webbaserade verktyg för realtidskommunikation. En fråga som är angelägen att utreda är upprättande av ett virtuellt campus där studenter kan träffas i ett sammanhang som inte direkt är kopplat till undervisning..

Utvärdering av nätbaserad lärarutbildning

En utvärdering av nätbaserad lärarutbildning²⁰ påbörjades i november 2007 med det övergripande syftet att studera olika aspekter av relationen mellan campus- och verksamhetsförlagd lärarutbildning (VFU) på distans. Utvärderingen skulle också skapa ett underlag till förbättring och fortsatt utveckling av Högskolans nätbaserade lärarutbildning. I rapporten redovisas bl.a. de kommunikationskanaler som används mellan Högskolan Dalarna och VFU-skolor och VFU-lärare samt hur målet med integrationen mellan högskoleförlagda och verksamhetsförlagda studier uppfylls. Rapporten har utgjort underlag för en seminarieverksamhet för lärarutbildarna.

Arbetsmiljön för lärare nätbaserad utbildning vid HDa

Under 2008 har de arbetsmiljörelaterade effekterna av att lärare i allt högre grad bedriver nätbaserad undervisning utvärderats²¹. Rapporten från projektet redovisar förekomsten av riskfaktorer i både den fysiska och den psykosociala arbetsmiljön såsom ergonomiska aspekter, arbetsmängden, fördelningen av arbetstiden över dygnet. Rapporten redovisar även flera framgångsfaktorer för den nätbaserade utbildningen såsom ett uttalat stöd från högsta ledningen, gott administrativt och tekniskt stöd samt stöd från kolleger. Resultaten har återkopplats till chefer och lärare och det fortsatta arbetet innebär att gå vidare med de förändringsförslag som resultatet visat.

Lokaler och bibliotek

För ändamålet lämpliga lokaler och utrustning är nödvändigt och Högskolans lokaler fungerar i de allra flesta fall bra, dock finns det brist på studiearbetsplatser. Högskolan har minskat den totala lokalytan i Borlänge och flyttat verksamhet till

Falun, framför allt administrativa och tekniska stödfunktioner. Härmed kan dyra lokaler sägas upp i Borlänge.

Den minskade lokalytan har även påverkat biblioteket i Borlänge som därmed inte kan erbjuda en tillräckligt ändamålsenligt studiemiljö. Detta kommer att åtgärdas genom att man i direkt anslutning till biblioteket skapar ett varierat utbud av studie- och arbetsplatser som ska vara klart när höstterminen 2009 börjar. Biblioteket i Falun är underdimensionerat och uppfyller inte de krav som idag ställs på ett modernt högskolebibliotek. Biblioteket kan t.ex. inte erbjuda studenterna studieplatser, grupparbetsplatser och tysta arbetsplatser i tillräcklig omfattning. I högskolestyrelsen diskuteras planerna på att bygga ett nytt bibliotek i Falun.

Biblioteket har en ortsövergripande, funktionsbaserad organisation, uppdelad i fyra funktionsgrupper (Kundtjänst, Media, IT och Undervisning, marknadsföring & kompetens.) Varje funktionsgrupp har sina väl specificerade ansvarsområden och varje grupp har en kontaktperson, vars uppgift är att koordinera gruppens arbete och se till att information kommuniceras till all bibliotekspersonal. Medlemmarna svarar tillsammans för att det löpande arbetet inom funktionen bedrivs effektivt, med hög kvalitet och att rutiner i verksamheten bevakas, utvecklas och effektiviseras. Fortlöpande samlar biblioteket in statistik av olika slag som bearbetas och används som underlag för mätningar och kostnadsanalyser samt jämförelser med andra bibliotek. Bl.a. mäts följande varje år: antal lån, nedladdningar av elektroniska medier, antal referensfrågor, antal besökare, antal nedladdade talböcker, antal undervisningstimmar. Utlåningen av böcker, besöken i biblioteket samt referensfrågorna har minskat under de senaste åren medan de virtuella tjänsterna som t.ex. utlåningen av e-böcker och nedladdningen av elektroniska medier stadigt ökar. Detta är en trend som är utmärkande för alla universitets- och högskolebibliotek. Antalet studenter som deltar i undervisningen i informationskompetens är fortsatt hög.

Dialoger mellan kontaktbibliotekarierna och ämnen fungerar som en länk mellan biblioteket och högskolans kärnverksamhet. Biblioteket får större kännedom om och bättre inblick i användarnas behov och kan anpassa verksamheten därefter. Samarbete sker med samtliga ämnen både vad gäller inköp av informationsresurser och undervisning i informationskompetens. Genom detta arbe-

²⁰ *Tummen upp för distansstudier - En utvärdering av lärarutbildningen på distans vid Högskolan Dalarna*. Kultur och lärande Nr: 2008: 2. Högskolan Dalarna.

²¹ *Arbetsmiljön för lärare i nätbaserad utbildning vid Högskolan Dalarna* (DUC 2007/1902/10)

Självvärdering av kvalitetsarbetet vid Högskolan Dalarna

te säkerställs en hög kvalitet på bibliotekets samlingar och tjänster och förbättringar sker fortlöpande.

Studenterna, enskilda studenter eller mindre grupper av studenter kan boka tjänsten ”Boka en bibliotekarie”, för hjälp med informationssökning. Vid dessa tillfällen kan även synpunkter och önskemål från studenterna fångas upp. Frågelåda på webben finns också, där förslag till inköp och synpunkter kan lämnas. Bibliotekets gemensamma e-postadress (Reqdb) bevakas oavbrutet av bibliotekspersonalen på ett tillförlitligt sätt och ingen fråga riskerar att bli liggande och olöst.

Uppföljning av lärandemiljön

Behov och brister identifieras ur olika perspektiv i det löpande arbetet varvid åtgärder vidtas, men det saknas för närvarande en fullt utbyggd systematisk uppföljning. Avdelningen för studentservice har ett verksamhetsuppdrag att utveckla en återkommande studentbarometer med fokus på lärandemiljön för campusstudenter och för studenter i nätbaserad utbildning. Arbetet ska ske i samverkan med studentkåren, lokal- och försörjningsavdelningen, studenthälsan, studievägledare, bibliotek, IT och IKT-pedagogiskt centrum samt informationsavdelningen. Som ett resultat av detta uppdrag har en webbenkät har skickats ut till studenter registrerade vid Högskolan under vårterminen 2009 med syftet är att kartlägga hur studenterna uppfattar lärandemiljön. Med lärandemiljö avses här funktioner som bibliotek, IT/IKT, studievägledning och studenthälsan samt den fysiska miljön i form av lokaler. Enkäten genomförs som test både av ett webbverktyg samt frågornas giltighet. Förhoppningen är att detta webbverktyg ska underlätta genomförandet av regelbundna mätningar av bl. a. lärandemiljö. Resultatet kommer att återkopplas till studentkåren och samtliga medarbetare för att bl. a. kunna utgöra underlag för verksamhetsplanering.

Systematisk insamling av information om utbildningarnas kvalitet

Sammanställning och dokumentation av insamlad information utnyttjas som underlag bl.a. till strategiska dokument, verksamhetsplaner, verksamhetsberättelser och verksamhetsuppdrag samt pressmeddelanden. Verksamhetsberättelserna redovisar vilken verksamhet som har bedrivits och vilka resultat som har uppnåtts, utifrån fastställt verk-

samhetsuppdrag. Dokumentationen utgör samtidigt också underlag för planering av den framtida verksamheten.

Kvalitetsindikatorer och nyckeltal tas fram i stor utsträckning på central nivå för att få en enhetlighet i presentationen. I princip samtliga nyckeltal finns i tidsserier för att möjliggöra trendanalys. Dessa används i samband med verksamhetsplanering och uppföljning, för utvärdering av utbildningar och för att bedöma behov av särskilda insatser. Kvalitetsindikatorer, nyckeltal m.m. information används systematiskt och strukturerat bl.a. i samband med de dialoger som genomförs under året mellan planeringsberedningen och akademiernas ledning respektive cheferna inom stödfunktionerna samt de centrala nämnder och råd. Nyckeltal och annan relevant information ingår också i såväl verksamhetsplanering som verksamhetsberättelser, som stöd för analys av den egna verksamheten. Inom akademiernas interna verksamhetsplanering är det i första hand de centralt framtagna nyckeltalen som används.

Nyckeltal presenteras på Intranät och är därmed lätt åtkomliga för Högskolans personal. Utbudet av nyckeltal är stort och i presentationen ingår ingen analys av deras värde som kvalitetsindikatorer eller riskindikatorer. Bedömning och analys av vilka nyckeltal som är bäst lämpade för att redovisa kvalitetsarbetet eller utgör riskindikatorer sker i dialog med chefen för UFK inför och i samband med verksamhetsdialogerna med respektive chefer. Men bedömningen grundar sig även på att bevaka indikatorer och nyckeltal som presenteras av t.ex. HSV och SCB.

Riskindikatorer och riskfaktorer som kan varna för brister i kvaliteten används löpande under året som t.ex. underlag för dialogerna inom ramen för verksamhets- och ekonomistyrningen men även i vid olika prognostillfällen och bokslutsperioder. Indikatorerna verkar både på myndighetsnivå och på resultatnivå, samt oftast även på ämnesnivå.

Övrig information som underlag

Resultat av utvärderingar som görs av kurser och program kan vid behov användas för att formulera mål i verksamhetsuppdragen. Studentenkäter till nybörjare i samband med introduktionen ger information om studenternas val och förväntningar och som samlas in i kvalitetsutvecklande syfte. Uppföljning av avbrott sker terminsvis på pro-

Självvärdering av kvalitetsarbetet vid Högskolan Dalarna

gramnivå på högskolegemensam nivå. Dessutom görs en uppföljning bl.a. via Högskoleverkets NUDatabas varvid en jämförelse med andra lärosäten kan göras. Vidare görs benchmarking mot andra lärosäten avseende vissa nyckeltal för att jämföra Högskolans utveckling över tid i relation till dessa lärosäten. Övriga källor som används är framför allt Högskoleverkets rapporter SCB: s undersökningar och rapporter. Studentspeglarna och doktorspeglarna ger värdefull information om hur studenter och doktorander ser på verksamheten.

Högskolan testar för närvarande ett ledningsinformationssystem, till vilket befintliga IT-stöd kan integreras. Ett sådant ska kunna ge tillgång till nyckeltal och data och på ett enkelt och snabbt sätt presentera information som är relevant för verksamheten, bl.a. som beslutsunderlag. Systemet kommer att sammanställa information från ett flertal viktiga verksamhetssystem och ge möjlighet att analysera denna på ett effektivt och kraftfullt sätt. Förhoppningsvis kan beslut om upphandling fattas före sommaren, vilket skulle kunna medföra en successiv implementering och utbildning med start i september 2009. Målgrupp är chefer på alla nivåer i verksamheten samt ämnesföreträdare, programansvariga och övriga specialister (t.ex. ekonomer).

Information till allmänheten

Webben blir allt viktigare som informationskälla. Den bör också betraktas som ett av de viktigaste naven i vår kommunikation. I övrigt är det personal, studenter och samverkanspartners som är våra viktigaste ambassadörer till omvärlden. Därutöver är massmedia och de nya sociala medierna viktiga kanaler till omvärlden och allmänheten. Utöver webben som informationskälla publiceras en utbildningskatalog i pappersform samt annat material för informationsspridning i samband med utbildningsmässor eller besök i gymnasieskolor.

Utbildningsdatabasen är en källa för information om utbildningarna och informationen granskas och lämnas av respektive programansvarig eller ämnesföreträdare. För att en utbildning ska presenteras i utbildningsdatabasen krävs att utbildningsplanen respektive kursplanen har granskats och godkänts av ansvarig nämnd. Information om verksamheten presenteras också från respektive enhet inom Högskolan. Idag har ca 50 personer tillgång till webben för att lägga in texter på olika

webbsidor vilket leder till att innehållet i utbildningsdatabasen är ojämnt – både innehållsmässigt och språkligt. För närvarande genomförs utbildning, samordning och dialog för att skapa gemensamma riktlinjer för det arbetet.

Högskolan har också i egenskap av statlig myndighet krav på sig att ha lättläst information på svenska och möjlighet för personer med olika funktionshinder (t.ex. syn, hörsel) att ta del av vår information på webben. Här kommer regelverket att skärpas ytterligare fr.o.m. 2010, vilket innebär tvingande krav i stället för rekommendationer. Analys pågår på informationsavdelningen av hur det påverkar Högskolan. Detta får också ses som en del i kvaliteten på informationen till allmänheten.

Studenterna uttrycker uppskattning för lättillgänglig information på "Mina sidor" på Högskolans webbsida - ett resultat av projektet *Studentens väg*. Beröm kommer också från andra högskolor, t.ex. när det gäller arbetet med www.du.se/welcome.

Förutom rekryteringsarbetet och arbetet med studentens väg, där kvalitetsarbetet på kommunikationsområdet kommit längst, har också en analys av mediautfallet gjorts. Den visade att exponeringen i media ökade andra halvåret 2008 jämfört med det första. Genomsnittet i massmedia ligger i nivå med andra jämförbara högskolor, t.ex. Mälardalens högskola respektive Högskolan i Gävle men långt under exponeringen av universiteten.

En regelbundet återkommande webbenkät kan vara ett sätt att bidra till förbättringsarbetet på webben. En webbpreferensgrupp finns redan och i den ingår även studenterna. Den arbetar både med utvecklingsfrågor och med att utvärdera det arbete som utförs.

Informationsavdelningen har tillsammans med studentkåren genomfört en översyn över hur information presenteras på Högskolans webbsidor. Utöver att texterna i utbildningsdatabasen visar ojämnheter i språk och innehåll behöver de ses över så att det inte förekommer texter som har rent marknadsföringssyfte. Sådana texter kan vara vilseledande för blivande studenter.

Sammanfattning och kommentarer

Systematiskt kvalitetsarbete

Högskolans positiva utveckling: ökade sökta, bl.a. en kraftfull ökning av studenter inom språk, men även inom teknik; en ekonomi som har återhämtat sig från låga nivåer; Högskolan har kommit väl ut i flera utvärderingar av ämnen och program den senaste tiden - allt detta tyder på att Högskolans kvalitetsarbete bär frukt. Högskolans modell för verksamhets- och ekonomistyrning är väl etablerat och integreringen med kvalitetsarbetet utvecklas successivt. Men allt är inte bra – medvetet kvalitetsarbetet har ännu inte nått ut i hela organisationen. En kvalitetsmedveten kultur börjar utvecklas men arbetet med implementeringen av kvalitetssystemet fortsätter.

Högskolan har upprättat ett antal styrande dokument som på olika sätt reglerar verksamheten så att hög kvalitet kan uppnås. Dessa dokument har uppskattats av många, vilket har framkommit inte minst i samband med remissbehandlingarna. Men formerna för att göra dem välkända i organisationen och följa upp hur de används behöver ändå utvecklas.

Kvalitetsarbete bedrivs på många områden med mycket goda resultat, men dokumentationen av uppföljningen behöver göras tydligare för att skapa en gemensam utgångspunkt för samtal om och insatser för kvalitetsutveckling.

Lärarens syn på vad som är kvalitetsarbete, pedagogisk utveckling, kompetensutveckling och administration behöva kartläggas och diskuteras. En uppfattning som förekommer här och där är att kvalitetsarbete ses som en extra börda i en redan ansträngd situation. Kvaliteten i innehållet i en utbildning kan för en lärare prioriteras högre än att bidra med underlag för olika utvärderingar. Det måste finnas en väl avvägd balans mellan det som särskilt utpekas som kvalitetsarbete och som kräver extra insatser och den insats som behövs för att genomföra utbildningen med hög kvalitet. Fördelningen mellan olika uppgifter i en lärares tjänst har stor effekt på utbytet av kvalitetsarbetet och i planeringsdialoger prövar vi ständigt var gränsen bör gå mellan t ex lärares uppgifter och administratörers arbete.

Kvalitetsarbetet får inte upplevas som en huvuduppgift skild från den som kärnverksamheten kräver. Det krävs lagom mycket prat om kvalitet

och kvalitetsutveckling, lagom många styrdokument (anvisningar, riktlinjer, regler, policys, handlingsplaner ...), lagom många utvärderingar med lagom mycket dokumentation. Det får aldrig bli så att vi har ett lärosäte med intensivt kvalitetsarbete och föredömlig kvalitetsutveckling, många dokument och mycket utvärderingar men med missat fokus på kvalitetsobjektet - studenternas lärande.

Det kvalitetsarbete som redovisas i verksamhetsberättelsen skulle därför behöva värderas, synliggöras och analyseras. Former för en intern kvalitetsrevision behöver också utvecklas, både av det operativa kvalitetsarbetet och av det som ligger på ett övergripande högskolegemensamt plan.

Regelbundet återkommande granskning och revidering av utbildningar

Formerna för att utvärdera kurser och program finns beskrivna i styrdokument fastställda av de centrala nämnderna. I dessa dokument betonas vikten av att uppföljningarna dokumenteras. Dock behövs en förnyad översyn av hur ansvaret för de olika delarna av dessa utvärderingar ska fördelas, inte minst mot bakgrund av Högskolans nya organisation. Det är viktigt att ansvaret för de olika delarna av processen fördelas så att arbetsbelastningen också fördelas på ett ändamålsenligt sätt. Det är också en fråga om balansen mellan linjens och de kollegiala organens ansvar.

Inom flera program finns goda exempel på hur utbildningen kontinuerligt utvärderas av lärare och studenter. I en del fall medverkar även representanter för avnämare genom s.k. programråd eller branschråd. Formerna för uppföljning av studenterna efter genomgången utbildning behöver utvecklas.

Bedömning och examination av studerande

Det finns en svårighet med att garantera att examensmålen uppfylls utan att ha en slutexamination på hela utbildningen, oavsett om utbildningen genomförts via fristående kurser eller enligt en utbildningsplan. För ett utbildningsprogram kan examensmålen bli möjliga att nå genom att föreskriva exakt vilka kurser som ingår, i vilken ordning de skall läsas samt hur examinationen skall utformas. Studenter som läser fristående kurser däremot, rör sig tämligen fritt mellan olika ämnesområden och gör sitt examensarbete inom ramen för ett av dessa. Examensmålen för en generell examen är allmänt hållna och kräver egentligen bara en fördjupning inom ett huvudområde mot-

Självvärdering av kvalitetsarbetet vid Högskolan Dalarna

svarande 90 högskolepoäng. Om examensarbetet ska garantera att målen enligt examensbeskrivningarna i högskoleförordningen uppnås ställs särskilda krav på både tidigare studier, även utanför huvudområdet, och på examinationen av examensarbetet. Om andra områden än huvudområdet skall examineras inom ramen för examensarbetet ställs dessutom stora krav på examinatorn.

Uppföljning av hur mål och examination stämmer överens måste ske kontinuerligt, liksom betygsriterier kontinuerligt måste sättas under lupp. En särskild uppmärksamhet behöver riktas mot examination i nätbaserad utbildning. Dessa är viktiga åtgärder för att kunna garantera en rättssäker examination. Högskolan har genomfört ett par projekt när det gäller examination och förväntade studieresultat. Det finns på många håll i organisationen en god insikt om brister och förtjänster.

Personalens kompetens och möjlighet till kompetensutveckling

Det finns förväntningar på att den nya organisationen med tre akademier och inom dessa ett antal avdelningschefer ska ge bättre möjligheter till strategiskt arbete samtidigt som varje chef får ett rimligt antal anställda. Detta förväntas bl.a. innebära högre kvalitet i medarbetarsamtalen som underlag för att bättre och mer systematiskt fånga upp olika kompetensutvecklingsbehov. Strategiska planer för kompetensutvecklingen finns dock inte idag inom alla enheter, utan behovet av kompetens styrs ofta av mer omedelbara behov i den dagliga verksamheten.

Diskussionen om hur man på bästa sätt avdelar resurser för lärares kompetensutveckling och "forskning i tjänsten" är fortsatt intensiv och det

finns en förhoppning att ett nytt arbetstidsavtal ska kunna underlätta innovativa lösningar.

Dagens system för bokföring och framför allt uppföljning av uppgifterna om hur lärarnas tid fördelas på undervisning, forskning eller andra uppgifter är under utveckling. Det finns också ett stort behov av att implementera en kompetensmodul kopplat till nuvarande personalsystem och detta kommer att ske under 2010.

Lärandemiljö, resurser och stöd till de studerande

En förestående tillbyggnad av högskolehuset i Falun kommer att lösa dagens problem med bl.a. bibliotekets brist på arbets- och studieplatser. Vidare kommer arbetet med att fånga upp studenterna syn på den lärandemiljö som de möter, både på campus och via nätbaserad utbildning, att förbättras genom inrättandet av en regelbundet återkommande studentenkät.

Insamling och användning av information om utbildningarnas kvalitet

Högskolans välutvecklade system för insamling och presentation av nyckeltal på Intranät fungerar bra men kan utvecklas ytterligare för att ta fram bättre kvalitetsindikatorer och riskfaktorer som underlag för dialoger och dokument som rör verksamhetsstyrningen.

Information till allmänheten

Eftersom webben är den i särklass viktigaste informationskällan är det viktigt att den ständigt utvecklas och förbättras. Utbildningsinsatser ska kunna råda bot på de ojämna presentationerna som finns idag i utbildningsdatabasen. En kommande webbenkät behövs för att kartlägga användarnas synpunkter på informationen på webben.

Kvalitetsarbetet inom Tandhygienistprogrammet vid Högskolan Dalarna

Inledning

Tandhygienistprogrammet (THP) har sin hemvist inom Akademin Hälsa och samhälle som därmed utgör värdinstitution för programmet. Samtliga tandhygienistlärare på programmet och programansvarig är anställda vid Akademin inom ämnet vårdvetenskap inriktning munhälsa (fortsättningsvis benämnt munhälsa). Utbildnings- och forskningsnämnden (UFN) granskar och beslutar om utbildningsplan samt utser programansvarig och har därigenom ett övergripande kvalitetsansvar för programmet. Akademinämnden granskar och beslutar om kursplaner för kurser som ingår i programmet. För genomförandet av programmet samt det löpande kvalitetsarbetet ansvarar Akademin Hälsa och samhälle.

Systematiskt kvalitetsarbete

Programmets samtliga kurser tillhör något av ämnena munhälsa eller medicinsk vetenskap. För respektive ämne skrivs årligen en verksamhetsplan och utgör underlag för verksamhetsuppdrag och budget. Programansvarig ansvarar för uppföljning av programmets kvalitet och kan initiera förändringar i utbildningsplanen. Sättet att kommunicera programmets medverkan i verksamhetsplaner och verksamhetsberättelserna för de aktuella ämnena behöver ses över. Lärarmöten inom tandhygienistprogrammet/ämnet munhälsa hålls varannan vecka då minnesanteckningar förs. Lärarna från ämnet munhälsa/programmet deltar vid behov i ämnesmöten för medicinsk vetenskap. Formerna för kommunikationen mellan programmet och ämnet medicinsk vetenskap är i behov av att utvecklas.

Det finns ett branschråd bestående av lärare och representanter för avnämare från de landsting där Högskolan har avtal om verksamhetsförlagd utbildning (VFU). Några studenter har hittills inte medverkat i dessa möten. Åtgärder kommer att vidtas för att lösa detta inför nästa termin. Alumnverksamheten vid Högskolan har just startat och en grupp för tandhygienister som genomgått utbildning vid HDA har skapats. Det kommer att ge utbildningen större möjligheter att följa upp innehållet mot ljuset av en klinisk verksamhet. De kliniska handledarna i VFU: n inbjuds regelbundet för att diskutera brister och förtjänster varmed åtgärder kan vidtas.

Regelbundet återkommande granskning och revidering av utbildningar

Årligen görs en värdering av hela programmet som diskuteras med studenter och i lärarlaget innan eventuella åtgärder vidtas. Programmet och ingående kurser får i allmänhet bra omdömen av studenterna, därför har det hittills varit aktuellt med mindre omfattande förändringar i utbildningen. Rapportcykeln för programutvärderingar tydliggjordes i "Anvisningar för utbildningsprogram" som fastställdes 2008-11-20. Detta behöver implementeras hos berörda. En enkätundersökning gjordes år 2006 med alumner som examinerades åren 2004 och 2005 samt med deras respektive arbetsgivare. Syftet var att bedöma studenternas kompetens i relation till arbetets krav och behov av förändrad utbildning. Några omfattande eller allvarliga brister framkom inte, så det har föranlett endast mindre förändringar. I ovan nämnda anvisningar finns även beslutat att sådana uppföljningar ska ske vart tredje år. En uppföljning av före detta studenter planeras under hösten 2009.

Kursansvarig lärare träffar regelbundet studenter i s.k. "kurslag" för diskussion av innehåll och upplägg i respektive kurs. Kurslagsträffar kan kombineras med s.k. "programlag" då programansvarig medverkar för programövergripande frågor. Kursvärderingar görs på samtliga kurser i enlighet med Högskolans gemensamma styrdokument (*Regler för uppföljning av kurser*). I flera kurser analyseras och diskuteras kursvärderingen med studenterna och i lärarlaget för att utreda eventuella oklarheter. Sammanställningen av kursvärderingarna och åtgärdsplan lämnas till Studentkåren, samtliga lärare akademinnämnd och för kännedom. Tydligare rutiner för hur uppföljningen av kursvärderingar sker ska diskuteras inom lärarlaget.

Bedömning och examination av studenter

En översyn av programmets samtliga examinationer görs avseende mål och progressionen samt avseende bedömning. Ett arbete pågår med att vidareutveckla betygskriterierna. Dessa görs tillgängliga för studenterna i studiehandledningen, som även läggs ut på Fronter, i samband med kursstart. För att säkerställa en rättssäker bedömning vid muntliga examinationer deltar två lärare och hemtentamina följs som regel upp i seminarier.

Lärarna i ämnet munhälsa ingår i flera nätverk med tandhygienistutbildningar och andra tandvårdsut-

bildningar i Sverige och i Norden. Därtill ingår THP i ett samarbete med ett antal tandhygienistutbildningar i Europa med ett årligt lärarutbyte. THP vid Högskolan driver ett projekt tillsammans med THP vid högskolorna i Jönköping och Kristianstad samt Karlstad universitet som rör klinisk slutexamination och finansieras av NSHU. Projektets finansiering upphör september 2009 men intentionerna är att lärosätena även i framtiden ska samarbeta bl a runt denna examination. Diskussioner för att utarbeta ett system där externa examinationer anlitas initieras i detta nätverk under 2009. Arbetet i nätverk ger sammantaget stora möjligheter att diskutera både innehåll och form för utbildningen i ett brett perspektiv.

Studenterna har de senaste åren skrivit sina examensarbeten på data insamlade inom ramen för ett forskningsprojekt inom munhälsa.

Personalens kompetens och möjligheter till kompetensutveckling

Inom ämnet munhälsa finns fem lärare anställda som har tandhygienistutbildning, fyra av dem har magisterexamen och en är docent, f.n. med ett uppdrag som prorektor och deltar därför i begränsad omfattning i undervisningen. Samtliga har utbildning i högskolepedagogik eller vårdpedagogik. Strategiska kompetensutvecklingsplaner för personalen har saknats, men med en ny organisation med färre personal per chef kommer dessa att genomföras årligen fr.o.m. 2009 och blir ett viktigt led i att kunna tillgodose de individuella kompetensbehoven.

Programmet är i behov av en kompetensförstärkning men det råder brist på forskarutbildade tandhygienister nationellt vilket försvårar rekryteringen. De strategier som vidtagits är att i undervisningen knyta till oss en doktorand (som har docenten i munhälsa som handledare) samt de kliniska tandhygienister som genomgått eller går magisterutbildning inom munhälsa.

Forskning i ämnet munhälsa bedrivs framför allt av docenten med en produktion av 2 – 3 publikationer per år i internationella tidskrifter. Övriga lärare har medverkat i olika omfattning. En seminarierie med en systematisk granskning enligt SBU: s protokoll angående olika aspekter på munhälsovård har startats.

Lärandemiljö, resurser och stöd till de studerande

Det finns en nära kontakt mellan lärare och studenter i programmet vilket underlättar kommunikationen och utgör ett viktigt stöd för studenterna i sina studier. Det finns på högskolegemensam nivå tillgång till både kurator och studievägledare. IT-system och teknisk utrustning (t.ex. tillgång till datorer) är väl fungerande och biblioteket är väl försett för tandhygienistutbildningens behov.

Att VFU: n är förlagd till folktandvården i flera landsting innebär att studenterna får en bra insyn i den kliniska vardagen. I dessa landsting har det varit svårt att bygga ut VFU: n och antalet studenter i programmet begränsas därför. Programmet tillsammans med lärosätet behöver se över nya strategier för att kunna utöka antalet VFU-platser och därmed bygga ut och stärka lärandemiljön. De praktiska metodövningarna genomförs i folktandvårdens lokaler, huvudsakligen på kvällar, fredag eftermiddagar och lördagar. Det upplevs som oönskad tid av både studenter och lärare, men innebär tillgång till en modern utrustning. Med tillgång till egna metodövningsrum skulle detta undvikas.

THP vid Högskolan har sedan åtta år årligen arrangerat en nationell forskningskonferens för tandhygienister. Det ger studenterna möjlighet att få ta del av ett brett spektrum av aktuell forskning inom munhälsa.

Systematisk insamling av information om utbildningarnas kvalitet

Antalet förstahandsansökningar till utbildningen bevakas som ett mått på utbildningens popularitet. Antalet avbrott och studieuppehåll kan indikera brister i kvaliteten och följs därför upp. Genomströmning, dvs hur många studenter som går igenom utbildningen och tar de förväntade poängen, kan ge en viktig signal om utbildningskvaliteten. Inom THP sker få studieavbrott eller studieuppehåll och de som hittills skett har oftast berott på personliga angelägenheter alt graviditeter. I övrigt hänvisas till den högskolegemensamma självvärderingen.

Information till allmänheten

Information om utbildningen ges via utbildningskatalogen inför varje hösttermin. Därutöver tar informationsavdelningen fram informationsbroschyrer och informationsblad och som presenteras i

samband med utbildningsmässor och dylikt. På Högskolans hemsida presenteras programmet dels med en mer övergripande beskrivande av programmet, dels med den formellt fastställda utbild-

ningsplanen. Samtliga kurser som ingår i programmet finns också beskrivna via hemsidan. Programets hemsida uppdateras inför varje ansökningsperiod.

Kvalitetsarbetet inom Akademin Industri och samhälle

Inledning

Akademin *Industri och samhälle* är en av tre akademier som bildades i samband med omorganisationen årsskiftet 08/09. I princip är den en sammanslagning av de två tidigare institutionerna *Ekonomi och samhälle* och *Industriledarhögskolan* och omfattar grundutbildning, forskning och uppdragsutbildning inom teknik och samhällsvetenskap. Akademin har verksamhet i orterna Borlänge (huvudverksamhet), Filipstad (Bergsskolan), Garpenberg (skog- och träteknik) samt Falun (del av ett antal program). Vid akademien finns ca 160 anställda varav 93 lärare. Inom Akademin finns fem avdelningar som leds av var sin avdelningschef. Akademischefen och de fem avdelningscheferna ingår i akademins ledningsgrupp

Akademin har utbildning på grundnivå och avancerad nivå (varav en masterexamen) samt utbildningar till högskoleingenjörsexamen och medverkar dessutom i en civilingenjörsutbildning tillsammans med KTH. Starka forskningsmiljöer finns i energi- och miljöteknik, mikrodatoranalys och regionala förändringsprocesser samt i materialvetenskap där Högskolan även medverkar i en forskartutbildning i samverkan med KTH. Det finns en ambition att på sikt få igång forskning inom maskinteknik igen.

Systematiskt kvalitetsarbete

Akademins verksamhet följer Högskolans modell för verksamhets- och ekonomistyrning och kvalitetssystemet som är kopplat till denna. Detta innebär att verksamhetsberättelser²² och verksamhetsplaner²³ ska tas fram för både ämnen och för akademien. I dag görs detta emellertid endast på akademnivå. För ämnena är detta under införande. Ämnena leds av en ämnesföreträdare. Regelbundna

lärarmöten hålls inom ämnena då bl.a. kursutveckling och kursuppföljning diskuteras med bl.a. kursvärderingar som underlag. Genom de nära kontakterna mellan de som genomför utbildningen och ämnesföreträdare och avdelningschefer finns goda möjligheter att brister som uppdragas åtgärdas om möjligt redan under pågående kurs. Programansvarig ansvarar löpande för programmets kvalitet och kan initiera förändringar i programmets utbildningsplan. Kursplaner granskas och fastställs av akademienämnden.

Arbetet med att implementera och integrera kvalitetssystemet har ännu inte varit helt framgångsrikt i alla avseenden. Fortfarande finns styrdokument som inte är kända eller efterlevs.

Inom akademien finns idag ett helt nätbaserat utbildningsprogram, Utveckling av eTjänster, som ges med fri start och fri studietakt. Tanken med utbildningen är att antagning till programmet görs löpande och studenten väljer sin egen studietakt. Detta har visat sig medföra en hel del komplikationer i förhållande till traditionella utbildningar med ett givet startdatum och på förhand fastställd studietakt. Den här typen av utbildningar rymms inte inom de administrativa system som finns idag såsom Ladok, studiemedel, försäkringskassan etc.

Regelbundet återkommande granskning och revidering av utbildningar

Studenterna ges möjlighet till att värdera kurserna i slutet av kursen. På många kurser förekommer också halvterminsutvärderingar då representanter för studenterna på kursen kan framföra sina synpunkter på kursens kvalitet med kursansvariga eller/och programansvariga. Härigenom skapas möjlighet att åtgärda brister under pågående kurs. Inom vissa ämnen har det också varit mindre frekvent med genomförda kursutvärderingar och det finns vissa brister i dokumentationen av kursutvärderingarna. Kursutvärderingarna finns tillgängliga för Studentkåren.

²² Bilaga På grund av omorganisationen bilägges verksamhetsberättelserna för de tidigare institutionerna EoS, ILHS

²³ Bilaga Verksamhetsplan 2010 för akademien Industri och samhälle (utkast).

Självvärdering av kvalitetsarbetet vid Högskolan Dalarna

Programmets lärare träffas och diskuterar utvecklingen inom programmen, under medverkan av studenter. För vissa program finns branschråd där även arbetsgivarrepresentanter medverkar och kan ge sina synpunkter på programmets innehåll och uppläggning. Några av programmen har fadder- eller mentorverksamhet, där varje student har en kontaktperson på ett företag. Härigenom skapas goda möjligheter att följa upp utbildningens relevans för yrkeslivet samt att kontakter skapas mellan studenter och avnämare. Uppföljningar av hela utbildningen görs inte för alla program i dag och formerna för detta måste utvecklas. Anställningsbarheten för studenterna är utmärkt.

Bedömning och examination av studenter

Det sker en kontinuerlig översyn av vilka som utses som examinörer så att de har rätt kvalifikationer för uppgiften. Den sammanlagda akademiska nivån hos lärarna säkerställs genom årlig granskning av akademiska examina som redovisas i verksamhetsberättelsen. Vid samma granskning undersöks också om närheten till pågående forskning är tillräcklig inom ämnet för att säkerställa forskningsanknytning.

Examinator ansvarar för att det finns betygsriterier och att dessa meddelas studenten i förväg. Arbetet med betygsriterier behöver emellertid utvecklas vidare. Formerna för hur studenterna examineras varierar, framför allt beroende på förekomsten av både campus och nätbaserad utbildning. Tentamina inom distansutbildningen är under fortsatt utvecklingsarbete. Inom det nätbaserade utbildningsprogrammet, Utveckling av eTjänster, utgörs examinationsformerna t.ex. av skriftliga PM, elektroniska tentor via provverktyget i Fronter samt muntlig examination. Ett mål är att alla kurser i programmet ska omfatta minst ett examinationstillfälle på slutet av kursen där studenten och examinador möts i realtid i Adobe Connect Pro (tidigare användes Marratech). Vid detta tillfälle ska aktuellt delmoment examineras men man kommer också att reflektera över vad som genomförts på övriga delmoment inom kursen. Härigenom säkerställs att studenten kan stå till svars för vad som examineras tidigare på kursen. Vid detta tillfälle kontrolleras

även studentens identitet genom uppvisande av identifikationshandling.

Personalens kompetens och möjligheter till kompetensutveckling

Alla lärare har mellan 5 - 15 % av heltid för kompetensutveckling. Avsikten är att kompetensutvecklingen ska innehållsplaneras, men detta fungerar inte alltid. Organisationen är ny och tanken är att systemet med medarbetarsamtal som ett led i att kartlägga kompetensbehovet ska utvecklas. Inom akademien uppmuntras alla att genomgå Högskolans högskolepedagogiska kurser samt delta i akademins seminarieverksamhet. Då akademien har fyra av Högskolans mest aktiva forskargrupper inom sina väggar, ges förutsättningar för ett positivt samband mellan forskning och grundutbildning.

Lärandemiljö, resurser och stöd till de studerande

Högskolans studievägledare och kuratorer ger stöd åt studenterna. Möjligheterna att följa upp studenter som överväger att hoppa av sin utbildning finns idag främst hos studievägledarna. Emellertid skulle detta stöd behöva byggas ut och samtidigt bli mera proaktivt, eftersom genomströmningen är relativt låg inom flera program. I övrigt hänvisas till den högskolegemensamma självvärderingen.

Systematisk insamling av information om utbildningarnas kvalitet

Akademien utnyttjar till största delen den information som insamlas och presenteras centralt, se den högskolegemensamma självvärderingen. Avbrott, studieuppehåll och genomströmning kan ge indikationer på kvaliteten i utbildningen och skulle dock behöva göras mera systematiskt och analyseras än vad som görs i dag.

Information till allmänheten

Inför varje termin publiceras en utbildningskatalog för Högskolan Dalarna, som är allmänt tillgänglig. Motsvarigheten på nationell nivå är den så kallade VHS-katalogen. Högskolan deltar på ett flertal utbildningsmässor. Det finns ett omfattande broschyrmaterial som presenterar olika utbildningar och högskolan. Stor möda läggs på att göra högskolans hemsida www.du.se så innehållsrik som möjligt.